БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

6-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 92 (1354)
12 МАЙ СЕШАНБА 1959 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

КПСС XXI съездининг тарихий қарорларини амалга оширамиз!

Миллионларча совет кишилари Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленумини 1959 йил 24 июнда чақириш тўғрисида матбуотимизда эълон қилинган ахборотни қизғин маъқуллаб кутиб олдилар.

КПСС Марказий Комитети Марказий Комитет Пленуми муҳокамасига КПСС XXI съездининг саноатда ва қурилишда комплекс механизацияни жорий қилиш тўғрисида, ишлаб чиқаришни автоматлаштириш, поток линияларини жорий қилиш, саноат ишлаб чиқариши ва қурилишни янада кенгайтириш, ишлаб чиқариладиган маҳсулотнинг сифатини ошириш ва унинг таннархини камайтириш ҳамда қурилиш қийматини камайтириш мақсадида эскириб қолган асбоб-ускуналарни, штамп ва инструментларни янгилаш тўғрисидаги қарорларини бажариш тадбирлари ҳақидаги масалани киритишга қарор қилди. Бу масала юзасидан Марказий Комитет Пленумида Москва шаҳар, Ленинград, Сталино, Свердловск ва Днепропетровск Халқ хўжалиги кенгашларининг докладлари эшитилади. Шу билан бирга СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Кимё давлат комитетининг КПСС Марказий Комитети Пленумининг кимё саноатини ривожлантиришни ва айниқса аҳоли талабларини ва халқ хўжалиги эҳтиёжларини қондириш учун синтетик материаллар ва шу материаллардан буюмлар ишлаб чиқаришни жадаллаштириш тўғрисида 1958 йил 7 майда қабул қилган қарорининг бажарилиши ҳақидаги доклади ҳам эшитилади.

КПСС Марказий Комитетининг саноат ва қурилишни ривожлантиришнинг энг муҳим масалаларини муҳокама қилмоқ учун Марказий Комитет Пленумини чақириш тўғрисидаги қарори жуда катта сиёсий ва халқ хўжалиги аҳамиятига эгадир. Бу Пленум XXI съезддан кейин КПСС Марказий Комитетининг биринчи Пленуми бўлади. Пленум муҳокамасига киритилган масалалар партиямизнинг ленинчи Марказий Комитети партияни ва халқни коммунистик қурилишнинг улуғвор программаси билан қуроллантирган КПСС XXI съездининг тарихий қарорларини амалга ошириш учун зўр изчиллик ва сабот-матонат билан кураш олиб бораётганлигини кўрсатади.

КПСС XXI съезди мамлакатимизда авж олдирилган коммунистик қурилиш программасини ишлаб чиқиб, ўз қарорларида саноатни ва хусусан оғир индустрияни — қора ва рангли металлургияни, кимё саноатини, ёқилғи саноатини ривожлантириш, халқ хўжалигини электрлаштириш, машинасозликни ривожлантириш жуда катта аҳамиятга эга эканлигини янада кучли суратда таъкидлади. Партия бу соҳада В. И. Лениннинг илғор фан ва техникага таянувчи йирик машина саноати, бутун мамлакатни электрлаштириш янги жамиятнинг бирдан-бир моддий негизидир, деган кўрсатмаларига асосланди. Вазифаларининг буюклиги ва яратувчилик ишларининг миқёслари жиҳатидан тарихда тенгги бўлмаган халқ хўжалигини ривожлантириш етти йиллик плани ҳозирги босқичда партиянинг ленинча бош йўлининг тимсол мужассамидир.

Ўртоқ Н. С. Хрущев КПСС XXI съездида қилган докладида бундай деди:

«Янги техникани кенг жорий қилиш, ишлаб чиқариш процессларни **комплекс механизациялаш ва автоматлаштириш**, халқ хўжалигининг барча тармоқларида **ихтисослаштириш ва кооперативлаштиришни** кенг жорий қилиш асосидагина етти йиллик план вазифаларини муваффақиятли ҳал этиш мумкин...

Комплекс механизациялашни амалга ошириш билан бир вақтда ишлаб чиқаришни янада кенгроқ автоматлаштириш ҳам кўзда тутилади. Бу чора меҳнат шароитини тубдан енгиллаштириши ва яхшилаши ҳамда меҳнат унумдорлигини кескин суратда ошириши лозим. Социалистик жамиятда автоматлаштириш иқтисодий жиҳатдангина эмас, балки социал жиҳатдан ҳам катта аҳамиятга эгадир. Автоматлаштириш натижасида меҳнатнинг характери тубдан ўзгаради, ишчиларнинг маданий-техника савияси кўтарилади, ақлий меҳнат билан жисмоний меҳнат ўртасидаги тафовутларни йўқотиш учун шарт-шароит вужудга келтирилади; кишининг роли автомат ва асбобларни бошқаришдан, уларни йўлга қўйишдан, технология процессларининг программа ва режимларини тузишдан иборат бўлиб қолади.. Совет давлатининг индустриал қудратини янада кўпроқ мустаҳкамлаш, ишлаб чиқаришнинг техника савиясини анча кўтариш учун биз кўп иш қилмоғимиз лозим».

Партия XXI съездининг қарорларида ишлаб чиқаришни комплекс механизациялаш ва автоматлаштириш соҳасидаги ҳамма тадбирларни амалга оширишни қаттиқ контроль остига олиш зарур эканлиги кўрсатилган. Шунга биноан, КПСС Марказий Комитети партия, совет, хўжалик ташкилотларининг, бутун совет халқининг куч-ғайратини техникани тараққий эттириш соҳасидаги вазифаларни амалга оширишга сафарбар қилмоқда. Марказий Комитет раҳбарликдаги ленинча услубнинг ажойиб намунасини кўрсатмоқда, Марказий Комитет ҳамиша асосий звенони алоҳида кўрсатиб бермоқда. Ана шу звенога таяниб, буюк ишларнинг бутун программасини муваффақиятли суратда бажариш ва аввало, мамлакат халқ хўжалигининг негизи ва етакчи кучи бўлган социалистик саноатни олға бостириш мумкин.

КПСС XXI съездидан буён ўтган дастлабки ойлар мобайнида экономикани ривожлантириш соҳасида янгидан-янги катта ғалабаларга эришилди. Съезд қарорларидан илҳомланган совет халқи зўр ғайрат билан етти йиллик планни бажаришга киришди. Етти йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун умумхалқ социалистик мусобақаси тобора кенг ривожланмоқда. Шу йил биринчи квартали планининг муваффақиятли бажарилганлиги совет халқининг етти йилликни бажаришга зўр ғайрат билан киришганлигини, план топшириқларидан ўзиб кетиб, юксак суръатлар билан ишлаётганлигини кўрсатади.

Фан ва техниканинг энг янги ютуқларини, илғор меҳнат методларини ишлаб чиқаришда жорий қилиш учун сабот-матонат билан кураш олиб бориш, рационализаторлик ва ихтирочиликни ривожлантириш — ҳозирги шароитда умумхалқ мусобақасининг характерли хусусиятидир. Мамлакатдаги металлурглар мусобақасининг ташаббускорлари бўлган Запорожье ишчилари етти йилликнинг биринчи йили планини муддатидан илгари бажариш ва машина-ускуналарни бундан буён ҳам модернизация қилиш, ишлаб чиқариш процессларини механизациялаш ва автоматлаштириш ҳисобига ҳамда илғор тажрибаларни жорий қилиш ҳисобига меҳнат унумдорлигини анча ошириш, ҳар бир домна ва мартен печидан, ҳар бир прокат станидан яхшироқ фойдаланиш мажбуриятини олдилар.

Ленинграддаги машинасозлар ва асбобсозлар халқ хўжалигининг барча соҳаларида техника тараққиётини таъминлаш учун алоҳида жавобгар эканликларини англаб, мамлакатдаги машинасозлар ва асбобсозларга қилган мурожаатида янги техникани жорий қилиш нефть ва газ саноати учун керакли янада мукаммал пар ва газ турбиналари, приборларни кўпроқ ишлаб чиқариш, экскаваторларни, металлургия, кимё, енгил ва озиқ-овқат саноати учун керакли машина-ускуналарни кўпроқ ишлаб чиқариш юзасидан конкрет мажбуриятлар олдилар. Нефть ва газ саноати, кўмир, ўрмон, қоғоз, ёғочсозлик ва тўқимачилик саноатининг ходимлари етти йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш, янги техникани жорий қилиш, комплекс механизациялаш ва автоматлаштириш, меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулотнинг таннархини камайтириш ва унинг сифатини ошириш юзасидан конкрет мажбуриятлар олдилар. Партия, хўжалик, касаба союз, комсомол ташкилотлари олинган мажбуриятларнинг ҳар бир коллектив томонидан муваффақиятли бажарилиши, илғорлар тажрибасининг ҳамманинг мулки бўлиб қолиши учун, камчиликлар юзасидан танқидни кенг ривожлантириш, техникани тараққий эттириш йўлидаги барча ғовларни йўқотиш учун керакли ҳамма чораларни кўришлари лозим.

Етти йиллик план капитал қурилишни ғоят кенгайтиришни кўзда тутади. Етти йил ичида капитал қурилишларга жами салкам уч триллион сўм сарф қилинади. Бу эса совет ҳокимияти барпо қилинганидан бери ўтган ҳамма йиллар ичида капитал қурилишларга сарфланган маблағларга баравардир. Янги қудратли саноат марказлари вужудга келтирилади, янги шаҳарлар, ишчи посёлкалари қад кўтаради, уй-жой қурилиши мисли кўрилмаган миқёсларда ривожлантирилади. Шу сабабли партия, совет ва касаба союз ташкилотлари қурилиш ишларини қаттиқ контроль остига олишлари лозим. Свердлов иқтисодий районининг қурувчилари етти йилликнинг биринчи йили планини муддатидан илгари бажариш учун, қурилишнинг индустриал методларини сабот-матонат билан жорий қилиш учун, қурилиш ишларининг сифатини ошириш ва бу ишларнинг қийматини камайтириш учун мамлакатдаги барча қурувчиларни социалистик мусобақага чақирдилар.

Коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришда, халқ хўжалигининг барча тармоқларида техникани тараққий эттиришда, халқ истеъмоли учун керакли юқори сифатли буюмлар ишлаб чиқаришни кўпайтиришда кимё саноати жуда катта роль ўйнайди. Кимё саноатини жадал ривожлантиришнинг кенг программасини белгилаб берган КПСС Марказий Комитети май Пленумидан кейин ўтган бир йил ичида ҳаётий муҳим бўлган ана шу соҳада жуда катта муваффақиятлар қўлга киритилди. Шу билан бирга айрим жойларда кимё саноатининг ишлаб турган корхоналари ва кўп қурилишларининг мавжуд имкониятлари ҳамда резервларидан тўла фойдаланилмаётганлигини ҳам эътироф этиш керак.

КПСС Марказий Комитети Пленуми тўғрисидаги ахборотнинг Пленум чақирилишидан бир ярим ой олдин эълон қилинганлиги партия, совет, хўжалик, касаба союз ва комсомол ташкилотларига, социалистик саноатимиз ва қурилишларимизнинг барча ходимларига Марказий Комитет Пленумида муҳокама қилинадиган масалалар юзасидан КПСС XXI съезди қабул қилган қарорларни амалга ошириш соҳасидаги дастлабки тажрибаларни ҳар томонлама умумлаштириш, мавжуд камчиликларни очиб ташлаш ва ана шу камчиликларни йўқотиш учун конкрет тадбирларни дарҳол амалга ошириш, янги резервларни қидириб топиш ва халқ хўжалигидаги барча тармоқларда ярим йиллик планни муддатидан илгари бажариш учун ана шу резервларни ишга солиш имконини беради. Партия ва мамлакатнинг ҳаётидаги энг муҳим воқеаларни ишлаб чиқариш соҳасида янги муваффақиятлар билан кутиб олиш совет халқининг ажойиб традицияси бўлиб қолди.

Партиямизнинг кучи шундаки, у халқ билан чамбарчас боғланган бўлиб, ўзининг бутун фаолиятида халқнинг коллектив ақл идрокига, ижодий ташаббуси ва активлигига таянади. Улуғ Ленин эришилган муваффақиятлар билан тўхталиб қолмай, доим олға бориш керак, аввалари тўпланган тажрибамиз, вужудга келтирган маҳорат билан қаноатланиб қолмай, ҳамиша олға бориш, доим катта ютуқларга эришиш лозим, деб таълим берган эди. Партия ана шу доно кўрсатмаларга ҳамиша амал қилиб келмоқда, камчиликларни дадил танқид қилмоқда, даврини кечириб бўлган эскилик, қолоқликка барҳам бермоқда, бутун янгилик, илғорликни қизғин қўллаб-қувватламоқда, истиқболга йўл очиб бермоқда, коммунистик қурилишнинг тобора улуғвор вазифаларини илгари суриб, уларни муваффақиятли суратда ҳал этмоқда.

Мамлакатимиз халқлари жонажон Коммунистик партия, унинг ленинчи Марказий Комитети теварагига маҳкам жипслашгандирлар. Улар КПСС XXI съездининг тарихий қарорларини амалга оширишга қатъий қарор бергандирлар, КПСС Марказий Комитетининг Пленумини коммунистик қурилишда янгидан-янги муваффақиятлар билан кутиб олайлик!

(«ПРАВДА»нинг 11 майдаги бош мақоласи).

Самимий, дўстона учрашувлар

КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. ХРУШЧЕВнинг Киевда бўлиши

КИЕВ, 10 май (ТАСС). 10 май якшанба куни ҳаво очиқ эди. Совет Украинасига ҳукуматнинг олий мукофоти — Ленин ордени иккинчи марта топширилиши муносабати билан ўтказилаётган тантаналарда қатнашиш учун келган Н. С. Хрущев Украина Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Н. В. Подгорний, Украина ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Д. С. Коротченко, Украина ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Т. Кальченко, Украина Компартияси Марказий Комитетининг секретари Н. Д. Бубновский, Украина Компартияси Киев область Комитетининг биринчи секретари П. Е. Шелест, меҳнаткашлар депутатлари Киев область Совети ижроия комитетининг раиси И. И. Стафийчук ва бошқа ўртоқлар билан биргаликда Киев область, Обухов районидаги «Червоний хлебороб» колхозига борди.

Колхоз жойлашган Красная слободка қишлоғига кира беришдаёқ азиз ва ҳурматли меҳмонни байрам либосини кийган неча юзлаб колхозчилар кутиб олдилар. Улар Никита Сергеевич Хрушчевни, Украина Коммунистик партияси ва ҳукумати раҳбарларини чин кўнгилдан, самимий табрикладилар.

Кекса колхозчилардан бири М. П. Цюкало, колхознинг донгдор сут соғувчиси, Ленин ордени билан мукофотланган Ольга Кухаренко, илғор чўчқа боқувчи Ольга Довбиш Н. С. Хрушчевга нон-туз тақдим этадилар. Ольга Довбиш ҳам фидокорона меҳнати учун ҳукуматнинг олий мукофоти Ленин ордени олишга сазовор бўлди.

Колхоз правлениесида суҳбат ўтказилди. Суҳбат вақтида колхоз раиси ўртоқ Кабанец колхоз ишлаб чиқариши қандай аҳволда эканлиги тўғрисида батафсил сўзлаб берди.

Ўртоқ Н. С. Хрущев колхознинг экономикаси, қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг таннархини камайтиришга доир кўп масалалар билан, колхоз қурилиши масалалари билан қизиқди, колхозчиларга бир қанча муҳим амалий маслаҳатлар берди.

Ўртоқ Н. С. Хрущев колхоз хўжалигини ҳам кўздан кечирди. Шундан кейин ўртоқ Н. С. Хрущев колхозчилар билан самимий хайрлашар экан, уларга сиҳат-саломатлик, бахт ва колхоз ишлаб чиқаришини янада ривожлантиришда янгидан-янги катта муваффақиятлар тилади.

Ўртоқ Н. С. Хрущев, Украина Коммунистик партияси ва ҳукуматининг раҳбарлари шаҳарга қараб йўл олдилар. Совет Украинаси пойтахтининг аҳолиси уларни ғоят самимий табриклади.

Н. С. ХРУШЧЕВ ВА К. Е. ВОРОШИЛОВнинг ГДР раҳбарларига табрик мактуби

КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрущев ва СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов Германия фашистлар асоратидан озод қилинганлигининг 14 йиллиги муносабати билан Германия Демократик Республикасининг Президенти ўртоқ Вильгельм Пикнинг ва ГДР даги бошқа раҳбарларнинг юборган дўстона табрикларига жавобан бугун уларга мактуб юбордилар.

Мактубда таъкидлаб ўтилишича, ўтган 14 йил ҳар иккала мамлакат ўртасида ишончнинг доим ўсганлиги ва дўстликнинг мустаҳкамланганлиги билан нишонланди.

Мактубда бундай дейилади: Германия билан сулҳ шартномаси тузиш ва Ғарбий Берлинда оккупация режимини тўхтатиш учун биргаликда олиб бораётган курашимиз ўз самараларини беради ва бу билан халқаро кескинликни юмшатиш ишига катта ҳисса қўшадиган бўлади, деб ишонч билдирамиз.

Н. С. Хрушчев ва К. Е. Ворошилов Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитети ва Германия Демократик Республикаси ҳукумати томонидан қўйилган вазифага, яъни аҳоли жон бошига озиқ-овқат ва саноат товарларининг энг муҳим турларини истеъмол қилиш соҳасида Ғарбий Германияга 1961 йилгача етиб олиш ва ундан ўзиб кетиш вазифасига тўхталиб, ана шу катта ва сиёсий жиҳатдан муҳим вазифа муваффақиятли суратда бажарилишини астойдил истаганликларини изҳор қиладилар.

Мактубнинг охирида ҳар иккала мамлакат ўртасида вужудга келган қардошларча дўстлик муносабатлари Европада ва бутун дунёда тинчлик саодати йўлида бундан буён ҳам доим ривожланади ва мустаҳкамланади деб ишонч билдирилади. (ТАСС).

Индонезия Президенти Сукарно К. Е. Ворошилов ҳузурида меҳмон бўлди

СОЧИ, 9 май (ТАСС махсус мухбири). Бу ерда дам олаётган Индонезия Президенти Сукарно бугун СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов ҳузурида меҳмон бўлди. К. Е. Ворошилов дўст Индонезия давлатининг бошлиғи шарафига зиёфат берди.

Самимий, дўстона вазиятда ўтган зиёфат вақтида К. Е. Ворошилов ва Президент Сукарно нутқ сўзладилар. Президент Сукарно ва ўртоқ К. Е. Ворошилов шарафига, Ғалаба куни муносабати билан эса СССР Қуролли Кучлари, шунингдек Индонезия қуролли кучлари шарафига, абадий ва бузилмас Совет-Индонезия дўстлиги шарафига табрик сўзлари айтилди.

Президент Сукарно Европа, Латин Америкаси ва Осиё мамлакатлари бўйлаб саёҳат қилаётганлигини айтди.

Ўртоқ К. Е. Ворошилов меҳмонга оқ йўл тилади ва Индонезия Президенти борадиган мамлакатларнинг халқларига осойишталик ва бахт-саодат, умумий тинчлик ва тараққиёт учун, тинч-тотув яшаш учун курашда муваффақиятлар тилади.

СССРда 208 миллион 826 минг киши яшайди

1959 йилги Бутуниттифоқ аҳоли рўйхатининг дастлабки якунлари тўғрисида СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармасининг ахбороти

СССР Министрлар Советининг қарорини бажариш юзасидан 1959 йил январда Бутуниттифоқ аҳоли рўйхати ўтказилди. Рўйхат маълумотларига қараганда ССР Иттифоқи аҳолисининг сони 1959 йил 15 январда 208 миллион 826 минг кишини ташкил этган.

Совет халқи, дейилади Марказий статистика бошқармасининг ахборотида, иккинчи жаҳон урушининг асосий оғирлигини ўз зиммасига олди, бу уруш давомида Ватан уруши фронтларида ва оккупация қилинган районларда кўп миллионлаб аҳоли нобуд бўлди, шунингдек уруш йилларида туғилиш кескин равишда камайди. Шунга қарамай Совет Иттифоқининг уруш олдидан 190,7 миллион кишини ташкил этган аҳолиси 1959 йилда 208,8 миллион кишига қадар, ёки 18,1 миллион киши миқдорида кўпайди.

Умуман СССР бўйича аҳолининг сони шу вақт ичида 9,5 процент кўпайгани ҳолда, Урал районларининг аҳолиси 32 процент, Ғарбий Сибирь районларининг аҳолиси 24 процент, Шарқий Сибирь районларининг аҳолиси 34 процент, Узоқ Шарқ районларининг аҳолиси 70 процент, Ўрта Осиё ва Қозоғистон районларининг аҳолиси 38 процент кўпайди.

Сўнгра Марказий статистика бошқармасининг ахборотида иттифоқчи республикалар аҳолисининг сони ҳақидаги маълумотлар келтирилади. РСФСР аҳолисининг сони 1939 йилда 108.379 минг киши бўлган бўлса, 1959 йилда 117.494 минг кишини, Украина ССР аҳолисининг сони 1939 йилда 40.469 минг киши бўлган бўлса, 1959 йилда 41.893 минг кишини, Белоруссия ССР аҳолисининг сони 1939 йилда 8.910 минг киши бўлган бўлса, 1959 йилда 8.060 минг кишини, Ўзбекистон ССР аҳолисининг сони 1939 йилда 6.336 минг киши бўлган бўлса, 1959 йилда 8.113 минг кишини, Қозоғистон ССР аҳолисининг сони 1939 йилда 6.094 минг киши бўлган бўлса, 1959 йилда 9.301 минг кишини, Грузия ССР аҳолисининг сони 1939 йилда 3.540 минг киши бўлган бўлса, 1959 йилда 4.049 минг кишини, Озарбайжон ССР аҳолисининг сони 1939 йилда 3.205 минг киши бўлган бўлса, 1959 йилда 3.700 минг кишини, Литва ССР аҳолисининг сони 1939 йилда 2.880 минг киши бўлган бўлса, 1959 йилда 2.713 минг кишини, Молдавия ССР аҳолисининг сони 1939 йилда 2.452 минг киши бўлган бўлса 1959 йилда 2.880 минг кишини, Латвия ССР аҳолисининг сони 1939 йилда 1.885 минг киши бўлган бўлса, 1959 йилда 2.094 минг кишини, Қирғизистон ССР аҳолисининг сони 1939 йилда 1.458 минг киши бўлган бўлса, 1959 йилда 2.063 минг кишини, Тожикистон ССР аҳолисининг сони 1939 йилда 1.484 минг киши бўлган бўлса, 1959 йилда 1.982 минг кишини, Арманистон ССР аҳолисининг сони 1939 йилда 1.282 минг киши бўлган бўлса, 1959 йилда 1.768 минг кишини, Туркманистон ССР аҳолисининг сони 1939 йилда 1.252 минг киши бўлган бўлса, 1959 йилда 1.520 минг кишини ва Эстония ССР аҳолисининг сони 1939 йилда 1.052 минг киши бўлган бўлса, 1959 йилда 1.196 минг кишини ташкил этди.

Эркаклар билан хотин-қизлар сони рўйхатлар ўртасидаги даврда қуйидагича ўзгарди: 1926 йил 17 декабрдаги рўйхат бўйича (бутун аҳолига нисбатан процент ҳисобида) эркаклар 48 процент, хотин-қизлар 52 процент, 1939 йил 17 январдаги рўйхат бўйича эркаклар 48 процент, хотин-қизлар 52 процент, 1959 йил 15 январдаги рўйхат бўйича эркаклар 45 процент, хотин-қизлар 55 процентни ташкил этди.

Эркаклар билан хотин-қизлар сони ўртасидаги бундай нисбат катта ёшдаги кишилар ҳисобига вужудга келди ва урушларнинг, асосан иккинчи жаҳон урушининг оқибатлари натижасида туғилди. Ёши 32 дан паст бўлган аҳолига келганда, ҳозирги вақтда бу ёшлардаги эркаклар билан хотин-қизларнинг сони баравардир.

Совет давлатининг болалар ва оналар тўғрисида ҳамда оилани мустаҳкамлаш ҳақидаги ғамхўрлиги туфайли, шунингдек совет халқининг фаровонлиги узлуксиз ўсаётганлиги натижасида Совет Иттифоқида кўп туғулиш таъминланди, ўлиш айниқса болаларнинг ўлими кескин даражада камайди ва аҳолининг умр кўриш даври узайди. Революциядан олдинги даврдагига нисбатан аҳоли ўртасида ўлишнинг умумий даражаси 4 марта камайди, болаларнинг ўлиши эса қарийб 7 марта камайди. Мамлакатимизда аҳолининг табиий кўпайиши (ўлишга нисбатан туғилишнинг кўпайиши) сўнгги вақт ичида йилига уч ярим миллион кишидан ортади.

ССР Иттифоқининг уруш олдидан 60,4 миллион кишини ташкил этган шаҳар аҳолисининг сони кўпайиб, 1959 йилда 99,8 миллион кишига етди, ёки 39,4 миллион киши миқдорида кўпайди. Бу кўпайиш шаҳар аҳолисининг табиий ўсиши ва қишлоқ аҳолисидан анча кишининг ишлаш учун шаҳарларга ва ишчи посёлкаларга кўчиб келиши ҳисобига рўй берди. Қишлоқ аҳолисининг шаҳарларга кўчиб келиши, саноат ишлаб чиқариши янада анча ўсганлигининг натижасидир ҳамда социалистик қишлоқ хўжалигида механизациялашнинг муваффақиятлари ва меҳнат унумдорлиги ошганлиги туфайли мумкин бўлиб қолди.

Марказий статистика бошқармасининг ахборотида иттифоқчи республикалар бўйича шаҳар ва қишлоқ аҳолисининг сони, республика, ўлка ва областлар бўйича аҳолининг сони тўғрисидаги маълумотлар шаҳарлар ва шаҳар четидаги посёлкалар сони кўпайганлиги ҳамда 1939 йилдан 1959 йилгача ўтган давр ичида улардаги аҳолининг сони ҳақидаги маълумотлар келтирилади. 1939 йилда СССРда 500 минг ва ундан ҳам ортиқ аҳолиси бўлган 11 шаҳар бор эди. 1959 йилда бундай шаҳарлар 25 тага етди. Ахборотда иттифоқчи ва автоном республикалар, ўлка ва область марказлар ҳисобланган шаҳарлардаги аҳолининг сони, шунингдек аҳолиси 50 минг кишидан ортиқ бўлган бошқа шаҳарлар тўғрисидаги маълумотлар келтирилади. Москва аҳолисининг сони 1959 йил 15 январда 5.032 минг кишини, Ленинград аҳолиси 3.300 минг кишини, Киев аҳолиси 1.102 минг кишини, Боку аҳолиси 968 минг кишини, Тошкент аҳолиси 911 минг кишини, Тбилиси аҳолиси 694 минг кишини, Рига аҳолиси 605 минг кишини, Минск аҳолиси 509 минг кишини, Ереван аҳолиси 509 минг кишини, Олмаота аҳолиси 455 минг кишини, Таллин аҳолиси 280 минг кишини, Вильнюс аҳолиси 235 минг кишини, Сталинобод аҳолиси 224 минг кишини, Фрунзе аҳолиси 217 минг кишини, Кишинев аҳолиси 214 минг кишини, Ашхобод аҳолиси 170 минг кишини ташкил этди.

Аҳоли рўйхатининг қисқа дастлабки якунлари рўйхатга олиш ходимлари томонидан ўтказилган ҳисоблар натижасида олинди. Ҳозирги вақтда машина — ҳисоблаш станцияларида рўйхатга олишнинг аҳолининг жинс, ёш, миллат, тил, маълумот, ўқиш, оилавий аҳвол бўйича, жамоат группалари, тирикчилик воситаси манбаълари бўйича, халқ хўжалиги тармоқлари бўйича, ишлаб чиқариш ва муҳим касблар бўйича тақсимланиши тўғрисидаги ана шу аломатлар бўйича аҳолининг составини кўрсатадиган муфассал маълумотлар территориал тариқада ишлаб чиқилмоқда.

(ТАСС-ЎзТАГ).

Етти йилликнинг биринчи йили планини муддатидан илгари бажарамиз

Тошкент область автомобиль тресте автохўжаликлари ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларининг 1959 йил планини муддатидан илгари бажариш юзасидан олган социалистик мажбуриятлари

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXI съезди ишлаб чиққан мамлакат халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1959-1965 йилларга мўлжалланган етти йиллик план барча совет кишилари томонидан тўла маъқулланди. Эндиликда халқимиз бу улуғвор программани амалга ошириш учун курашни тобора қизитаётир.

Етти йиллик планда Тошкент область автомобиль трести коллективи зиммасига ҳам масъулиятли вазифалар юкланади. 1959 йилнинг ўзидагина биз автомобиль транспортидан фойдаланишни янада яхшилаш, меҳнат унумдорлигини тинмай ошира бориш, юк ташиш харажатларини камайтириш, юкларни марказлашган усулда ташишни кенг жорий қилиш, Тошкент шаҳар ва областимизда олиб борилаётган етти йиллик қурилишларига бинокорлик материалларини бир меёрда етказиб туришга эришиш, Тошкент Халқ хўжалиги кенгаши системасидаги корхона ва муассасаларга транспорт хизмати кўрсатишни яхшилаш, меҳнаткашларга автобус ва таксомотор транспорти хизмати кўрсатишни яхшилашга эришишимиз керак.

Республикамизда, шу жумладан областимизда юк оборотини янада тезлаштириш бўйича автотранспорт ходимлари олдида турган катта вазифаларнинг моҳиятини тўла англаганимиз ҳолда, биз, Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлиги Тошкент область автомобиль тресте автохўжаликларининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари мавжуд имкониятларимизни ҳисоблаб чиқиб, халқ хўжалиги юклари ва пассажирлар ташиш бўйича 1959 йил планини муддатидан илгари бажариш юзасидан ўз зиммамизга қуйидаги социалистик мажбуриятларни оламиз:

Барча турдаги халқ хўжалиги юкларини ташиш йиллик планини муддатидан илгари — 25 декабргача бажариш ва планга қўшимча равишда 11,2 миллион шартли тонна-километр ҳажмдаги ишларни бажариш.

Капитал қурилиш йиллик планини 1 декабргача, уй-жой биналари қурилиши топшириғини эса Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 42 йиллигигача бажариш. Меҳнат унумдорлигини белгиланганига нисбатан 4,4 процент ошириш.

Техника-иқтисодий кўрсаткичларни, жумладан автомашиналарнинг юриш тезлиги коэффициентини 0,54 процент ошириш, юк ортиш ва тушириш вақтини 4 процент камайтириш ва автомобиль паркидан фойдаланиш коэффициентини 2,5 процент ошириш.

Барча турдаги юкларни ташиш таннархини камайтириш ва шу ҳисобдан планга қўшимча равишда 4 миллион 100 минг сўм фойда олиш.

Барча автохўжаликларда шоферларга меҳнат ҳақи тўлашнинг янги системасига ўтиш бўйича белгиланган тадбирларнинг ҳаммасини 1959 йилнинг биринчи ярмидан кечикмай тўла амалга оширилишини таъминлаш. Автомобиль шиналарининг хизмат муддатини 5 процент кўпайтириш.

Барча автомобиль хўжаликларида рационализаторлик ва ихтирочилик ҳаракатини кенг ривожлантириш. Бунда инженер-техник ходимлар билан бирга ишчиларнинг оммавий равишда иштирок этишига эришиш.

Тошкент область автомобиль трестига қарашли барча автобаза, автостанция, автобус парклари ҳамда таксомотор парклари коллективлари етти йилликнинг биринчи йили планини муддатидан илгари бажариш юзасидан ўз зиммаларига конкрет мажбуриятлар олдилар.

Биз ўз зиммамизга бу юксак социалистик мажбуриятларни олиб, областдаги барча автомобиль хўжаликларининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларини 1959 йил давлат планини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақани кенг ривожлантиришга чақирамиз.

Бу мажбурият Тошкент область автомобиль трести ходимларининг кенгашида муҳокама қилиниб, қабул этилган.

Ҳиндистондаги Жамму ва Кашмир штатининг бошлиғи Каран Сингх шарафига зиёфат

9 майда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси О. А. Алимов Ўзбекистонда меҳмон бўлиб турган Ҳиндистон Жамму ва Кашмир штатининг бошлиғи юварож Каран Сингх ва унинг рафиқаси шарафига зиёфат берди.

Самимий ва дўстона вазиятда ўтган бу зиёфатда республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ва Ташқи ишлар министри С. О. Азимов, республика министрлари Ҳ. А. Маърупов, С. М. Муҳамедов, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлари И. М. Мўминов, Х. Р. Мусахонова, Қ. Р. Рўзметов, М. Й. Йўлдошев, Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамияти правлениесининг раиси Ш. К. Ширинбоев, республика Министрлар Советининг ва Ташқи ишлар министрлигининг масъул ходимлари ҳозир бўлдилар.

Зиёфатда юварож Каран Сингхнинг Совет Иттифоқи бўйлаб қилаётган сафарида унга ҳамроҳ бўлган Тожикистон ССР Маданият министри А. Имомов, Жамму ва Кашмир штатининг иқтисодий ва молиявий масалалари бўйича секретари П. Н. Чакко, СССР Министрлар Совети ва Ташқи ишлар министрлигининг ходимлари ҳам бор эдилар.

Зиёфат вақтида Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси О. А. Алимов ва Ҳиндистон Жамму ва Кашмир штатининг бошлиғи юварож Каран Сингх табрик нутқи сўзладилар.

Ҳиндистонлик ҳурматли меҳмонларга эсдалик совғалари, шу жумладан, Кашмирнинг машҳур қадимий шоири Гани қўлёзмаси копиясининг микрофильми тақдим этилди. (ЎзТАГ).

Марксистик фалсафанинг буюк асари

<>

(В. И. Ленининг «Материализм ва эмпириокритицизм» асарининг 50 йиллиги)

<>

В. И. Ленининг «Материализм ва эмпириокритицизм» асари марксистик фалсафани ривожлантиришда бутун бир тарихий даврни ташкил этди. Ленин буржуа идеалистик фалсафасининг энг янги найрангларини ҳар томонлама танқид қилиб, табиёт илми соҳасида, айниқса, физика соҳасида юз берган янги кашфиётларни диалектик материализм нуқтаи назаридан чуқур умумлаштириб, марксистик фалсафани янада ривожлантирди, уни янги босқичга кўтарди. Ленининг бу гениал асари марксизм душманларига қарши курашда жанговар мафкуравий қурол бўлди.

В. И. Ленининг «Материализм ва эмпириокритицизм» асари 1909 йил май ойида босилиб чиқди. Бу вақтда мамлакатда биринчи рус революцияси мағлубиятга учраб, контрреволюция ғалаба қилган эди. Чор ҳукумати ва унинг малайлари турли йўллар билан пролетариатнинг ҳар қандай революцион ҳаракатини шафқатсизлик билан бостиришга, пролетариатнинг раҳбар кучи бўлган Коммунистик партияни йўқ қилишга жон-жаҳтлари билан киришдилар. Чор Россиясининг турмалари ва сургун жойлари революционерлар билан тўлиб-тошди. Ишчиларнинг иш куни яна узайтирилди, реал иш ҳақи борган сари камая борди.

Реакция фақат иқтисодий ва сиёсий соҳа билан чегараланиб қолмасдан, у мафкуравий фронтда ҳам ҳужумга ўтди. Буржуа ёзувчилари, социологлари ва файласуфлари ҳар хил йўллар билан марксизмни, биринчи навбатда марксизм фалсафасини «танқид» қила бошладилар. Улар марксизмни ишчилар онгидан сиқиб чиқаришга, уни реакцион идеалистик фалсафа — махизм (эмпириокритицизм) ва бошқа диний қарашлар билан алмаштиришга уриндилар. Улар диний таълимотларни инсон руҳининг «олий ютуғи» деб ҳисоблаб, ишчилар онгини заҳарлашга ва бу билан уларни революцион курашдан четга тортишга ҳаракат қилдилар.

Реакциянинг ҳамма соҳада ҳужумга ўтишидан қўрқиб, ваҳимага тушган, ўзларини марксист деб атаган, лекин марксизмнинг моҳиятига охиригача тушуниб етмаган, марксизм позициясида маҳкам турмаган баъзи бир партияли тутруқсиз зиёлилар ревизионистик позицияга оғиб кетдилар. Бир қанча меньшевик адиблар (Валентинов, Юшкевич) ва революция йилларида большевиклар сафига кириб олган бирнеча зиёлилар (Богданов, Базаров) марксистик фалсафанинг туб қоидаларига қарши чиқиб реакцияга қўшилдилар. Улар ўзларининг бу ҳаракатларини марксизмни «яхшиламоқчи», «тузатмоқчи» эканликлари ҳақидаги мунофиқона гаплар билан ниқоблашга ҳаракат қилдилар.

«Марксист бўлишни истаган бир қанча ёзувчилар,— деб ёзган эди В. И. Ленин,— шу йил бизда марксизм фалсафасига чинакам ҳужум бошладилар... Аммо сиёсий қарашлари жуда турлича бўлишига қарамай, диалектик материализмга душман бўлиб бирлашган бу кишиларнинг барчаси, биз фалсафада марксистлармиз деб даъво қиладилар» (Асарлар, 14 том, 7 бет). Бу айниган элементлар (Базаров, Юшкевич, Богданов ва бошқалар) марксизм ниқоби остида идеалистик махизм фалсафасини пропаганда қилдилар. Идеалистик фалсафа ва дин тарафдорлари марксистик фалсафага қарши курашда табиёт фанларининг эришган ютуқларидан фойдаланишга уриндилар. Улар табиёт фанларидаги янги кашфиётлардан ўзларича нотўғри, идеалистик хулосалар чиқара бошладилар.

Мана шундай шароитда Ленин ўзининг машҳур «Материализм ва эмпириокритицизм» асари билан майдонга чиқди. Бу китобда Ленин эмпириокритицизм деб аталмиш махизмни бутунлай фош қилиб ташлади. Физика соҳасидаги янгиликлар қисман электрон ва радиоактивнинг очилиши атом тўғрисидаги эски метафизик тасаввурларни улоқтириб ташлади, диалектик материализмнинг бирдан-бир илмий фалсафа эканлигини яна бир бор исбот қилди, деб кўрсатди Ленин. Марксистик фалсафа нуқтаи назарича материянинг бўлинмайдиган охирги заррачаси йўқ, атом ҳам бениҳоядир. Дарҳақиқат атомнинг тез ҳаракат қилувчи манфий зарядга эга бўлган электронлар ва мусбат зарядга эга бўлган ядродан ташкил топганлигини фан исбот қилди. Электрон ҳам охирги заррача эмас, деб кўрсатди Ленин.

Фан кашфиётларининг чуқур революцион моҳиятига кўп физиклар тушуниб етмадилар. Чунки у даврда табиатшунос олимларнинг кўпчилиги диалектик материализм билан таниш эмас эдилар. Улар масалага метафизик материализм нуқтаи-назари билан қарар эдилар. Шунинг учун ҳам уларнинг кўп қисми фан кашфиётларидан тўғри ҳулоса чиқара олмасдан идеализм ва агностицизмга қараб оғиб кетдилар. Ленин буни физика соҳасидаги кризис деб атади. Физика ва умуман табиёт илми соҳасидаги ҳар қандай кризисни бартараф қиладиган битта йўл бордир, у ҳам бўлса диалектик материализм йўлидир. Ленин кўрсатганидек, табиётшуносларнинг идеалистик ва метафизик қарашлардан диалектик материализм нуқтаи-назарига ўтишлари, уларни ҳар қандай кризисдан, боши берк йўлга кириб қолишларидан халос қилади. Илғор совет фанининг тараққий қилиши Ленин фикрининг тўғрилигини исбот қилмоқда.

Махистлар атомнинг электрон ва протонларга ажралишидан «материя йўқ бўлди», фақат «сезгиларимизгина» қолди деб даъво қилдилар. Ҳақиқатда эса, Ленин исбот қилганидек, материя йўқ бўлмайди, балки материяни билган чегарамиз ўзгарди. Кеча биз материяни атомгача билган бўлсак, бугун электронгача етиб борган бўлсак, эртага яна янги майда қисмларни биламиз. Материя чексиздир. Ленин материяга бирдан-бир илмий фалсафий таъриф берди. Материя бу сезгиларимиздан ташқари ва мустақил яшовчи, ҳис организмларига таъсир қилиб сезгиларни (туйғуларни) яратиб турувчи **объектив борлиқдир.**

Махистлар (Мах, Авенариус ва бошқалар) ва уларнинг Россиядаги шогирдлари дунёдаги ҳамма нарсалар сезгилар комплексидан (йиғиндисидан) иборат, деб чиқдилар. Сезгиларни элементлар деб атадилар, элементларни (яъни сезгиларни) эса ҳам руҳий, ҳам жисмоний деб даъво қилдилар ва шу билан ўз фалсафаларини бетараф, партиясиз «янги» фалсафа деб вайсай бошладилар. Ленин ўзининг бу классик асарида уларнинг бу «янги» фалсафасини фош қилди, ва тор-мор келтирди.

В. И. Ленин ўз китобида Мах, Авенариус ва бошқа эмпириокритиклар томонидан фалсафанинг бош масаласини субъектив идеалистик тарзда ҳал қилинишини фош қилиб ташлади. Фалсафанинг бош масаласи онгнинг борлиққа, руҳнинг табиатга бўлган муносабатидир. Ленин ўзининг бу классик асарида фалсафанинг бош масаласини доҳиёна таърифлаб, материянинг бирламчи эканини, онг, тафаккур, сезги иккиламчи эканлигини, яъни материянинг узоқ давом этган тараққиёти натижасида юзага келганлигини очиқ-ойдин исботлаб берди. Ленин фалсафанинг бош масаласини ҳал қилишда файласуфлар икки оқимга бўлинганлигини, аввало онг, сўнгра табиат деб даъво қилувчи оқимларни идеалистлар, дунё материядан иборат деб дунёнинг моддийлигини, унинг ривожланишининг қонунийлигини эътироф қилганларни эса материалистлар, деб кўрсатиб берди. Фалсафадаги асосий кураш шу икки оқим ўртасидаги курашдан иборатдир.

В. И. Ленин фалсафадаги бош масаланинг иккинчи томонини, яъни ташқи дунёни билиш мумкинми ёки мумкин эмасми? деган масала устида тўхталиб, бу масала юзасидан ҳам махистларнинг субъектив-идеалистик қарашларини фош қилди. Махизм ва унинг тарафдорлари бу соҳада ҳам эски идеалистик-агностицизм (дунёни билиш мумкин эмас деган назария) йўлидан кетган эдилар. Ленин дунёни билиш мумкинлиги тўғрисидаги марксистик таълимотни ҳимоя қилди ва янада ривожлантирди. Дунёда билиб бўлмайдиган нарсалар йўқ, лекин ҳали билинмаган нарсалар бор. Инсон объектив моддий дунёнинг ҳодисалари ва қонунларини аста-секин англаб боради, билмасликдан билишликка ўтиб борилади. Тўла ва аниқ бўлмаган билим тобора тўлароқ ва аниқроқ бўла боради. Кишилар томонидан дунёни билиш ҳиссиёти ва тафаккур орқали амалга оширилади. Билишнинг асосида эса практика ётади. Биздан ташқариги нарсалар ҳақидаги билимларимиз практика орқали синаб кўрилади.

В. И. Ленин махизмнинг агностицизмини танқид қилиб, унга қарши диалектик материализмнинг дунёни билиш тўғрисидаги уч асосий гнесологик хулосасини келтириб чиқаради:

биринчидан, ташқи дунёдаги предмет ва ҳодисалар киши сезгисидан, онгидан ташқарида, унга боғлиқ бўлмаган ҳолда яшайди, иккинчидан ташқи дунёда билиб олиш мумкин бўлмаган предметлар йўқ, учинчидан, ташқи дунёни билиш-билмасликдан билишликка, оддийдан мураккабга қараб йўналади. Марксистик фалсафа одамзод ақли табиатда жуда кўп ажойиб нарсаларни кашф этди ва ҳали яна бундай нарсаларни кашф этади ва шу билан табиатда ўз ҳукмронлигини орттириб боради, деб кўрсатади. Ленининг бу кўрсатмаси ҳаққонийлигини ҳозирги кунда мамлакатимиз тараққиётининг 41 йил ичида қўлга киритган ютуқлари мисолида янада яққолроқ кўришимиз мумкин. Эндиликда Ернинг сунъий йўлдошларининг учирилиши, Ой томонга космик ракетанинг парвоз қилганлиги, қитъалараро баллистик ракетанинг кашф этилганлиги, кучли атом электростанциянинг ишга туширилганлиги ва шунга ўхшаган буюк кашфиётлар дунёда билиб бўлмайдиган нарсалар йўқ эканлигини яна бир карра исботлайди. Бу кашфиётлар фаннинг практикада синаб кўрилган, объектив ҳақиқатга эга бўлган билимларидир.

В. И. Ленин махистлар томонидан ҳақиқат тўғрисидаги масаланинг субъектив идеалистларча ҳал қилинишини қаттиқ танқид қилди. Богданов марксистик фалсафанинг объектив ҳақиқат тўғрисидаги назариясини ревизия қилиб, объектив ҳақиқатнинг бўлиши мумкин «эмас» деб даъво қилди. Ленин, табиёт илмининг ютуқлари, инсон онгининг ривожланиши Богдановнинг бу уйдирма фикрини ўз-ўзидан пучга чиқаради, деб кўрсатиб бундай деди: «Табиёт илмининг, Ер инсониятдан бурун мавжуд эди деган фикри объектив ҳақиқатдир» (Асарлар, 14 том, 128 бет).

Ҳозирги замон табиёт илмининг тараққиёти Ленининг мана шу гениал фикри тамомила тўғри эканлигини исбот қилди. Демак, инсон тафаккури ўз табиатига кўра бизга абсолют ҳақиқатни очиб бера олади ва бераётир.

Бу асарда марксистик фалсафанинг асосий категориялари тажриба, сабабият ва қонуният, зарурият ва тасодифият масалалари юзасидан ҳам махизмнинг субъектив идеалистик қарашлари фош қилиб ташланди ва бу масалалар диалектик материализм нуқтаи-назаридан чуқур ишлаб чиқилди.

Шундай қилиб, В. И. Ленин ўзининг бу асарида буржуа идеологлари ва ревизионистларининг марксизм фалсафасига қилган барча ҳужумларини қайтарди ва уларни фош қилиб ташлади. Ғоят кўп табиий-илмий ва тарихий материаллар асосида дунёнинг илмий манзарасини фақат биргина фалсафа — диалектик материализмгина кўрсатиб беришини яққол исбот этди. Ленин ҳеч бир марксист Маркс ва Энгельсдан сўнг ҳал қилмаган ва ҳал этишга киришмаган вазифани, яъни табиёт соҳасидаги энг янги кашфиётларни марксистик асосда умумлаштириб берди. В. И. Ленин ўз асарида махистларнинг жамиятга қарашларини шу тариқа танқид қилиб, тарихий материализм масалаларини ривожлантирди.

Ленин махистларнинг кишилик жамияти ўзига хос ижтимоий қонунлар асосида ривожланмай, балки физиология ва биология қонунлари асосида ривожланади деган бемаъни, тутруқсиз даъволарининг асоссиз эканлигини кўрсатиб берди. Жамиятнинг асосини — ижтимой борлиқ, ишлаб чиқариш усули ташкил этади. Ижтимоий борлиқ ижтимоий онг формаларини белгилайди. Махистлар ижтимоий борлиқни онг билан бир қилиб, жамиятнинг объектив ривожланиш қонунларини инкор қилганлар.

Коммунистик партия Ленининг буюк таълимотига асосланиб, жамиятнинг объектив қонунларини ўрганиб ва улардан фойдаланиб, жамият тараққиётининг боришини олдиндан белгилаб бермоқда. СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 15 йиллик перспектив плани ва бу планнинг таркибий қисми бўлган КПСС XXI съезди томонидан тасдиқланган етти йиллик план коммунистик жамият қурилишининг олдиндан белгиланган улуғвор программасидир.

В. И. Ленин бу ўлмас асарида фалсафанинг партиявийлик принципини асослаб берди. Партиямизнинг сиёсий йўли унинг фалсафий асослари билан чамбарчас боғлангандир. Ленин махизм фалсафасининг империалистик буржуазия манфаати ва сиёсати билан чамбарчас боғлиқ эканлигини кўрсатиб бундай деган эди: «Бундан икки минг йил муқаддам фалсафа партиявий бўлгани сингари, энг янги фалсафа ҳам партиявийдир». Марксистик фалсафа ҳеч қандай буржуа ва ревизионистик қарашлар билан келиша олмайди. Ленининг бу китоби марксизмнинг софлиги учун ревизионизмга қарши олиб борилган курашнинг буюк намунасидир. Илмий марксистик дунёқарашнинг софлиги учун курашмасдан туриб, пролетар революцияси учун, социализм ва коммунизм учун муваффақиятли кураш олиб бориш мумкин эмас. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва халқаро коммунистик ҳаракат марксизмнинг мана шу буюк кўрсатмаси асосида иш олиб бориб, марксизм-ленинизм таълимотларига содиқлиги билан ғалаба қилди ва қилмоқди.

Коммунистик ва ишчи партиялари вакилларининг 1957 йил ноябрь ойида Москвада бўлиб ўтган кенгашлари қардош партиялар марксизм-ленинизм таълимотининг софлиги учун олиб бораётган қаҳрамонона курашлари намунаси бўлди. Бу кенгашларда ҳозирги замон ревизионизми фош қилинди ва қораланди. Марксизм-ленинизмнинг ўлмас таълимоти билан қуролланган Коммунистик ва ишчи партиялари ўз сафларидаги ревизионистик оқимларга қатъий зарба бердилар ва уларга қарши ҳамиша аёвсиз курашиб келмоқдалар.

Марксизм-ленинизм фалсафаси ижодий характерга эгадир. Ленин вафотидан сўнг марксистик фалсафа партия съезди, конференция ва пленумларининг қарорларида, Ленин шогирдларининг асарларида ривожлантирилди ва ривожлантирилмоқда. Партиямизнинг XXI съезди марксча-ленинча назарияга янги ҳисса қўшди ва марксизм-ленинизм байроғини яна юқори кўтарди. «Ўсимлик учун, ердаги ҳаёт учун, қуёш нурлари, ёруғлик ва иссиқлик қандай ҳаётбахш кучга эга бўлса,— деди Н. С. Хрушчев КПСС XXI съездида қилган докладида,— марксизм-ленинизм идеялари ҳам халқаро ишчилар ҳаракати учун, коммунизмнинг ғалаба қилиши учун шундай ҳаётбахш кучга эга».

Марксистик фалсафанинг буюк асари бўлган «Материализм ва эмпириокритицизм» бутун дунёдаги илғор кучларни марксизм-ленинизм ғолибона байроғи остида янги ғалабаларга сафарбар қилувчи буюк қурол бўлиб хизмат қилиб келди ва келмоқда.

Ҳ. РАСУЛОВ,
фалсафа фанлари кандидати, доцент.
Д. ҒАНИЕВ,
аспирант.

Андижонлик мусобақадошлар маслаҳатига амал қилиб, ғўза парваришини кенг авж олдирайлик!

Шу кунларда мусобақадош Андижон области пахтакорлари ўзаро текшириш бригадасининг аъзолари областимиз колхоз ва совхозлари далаларида бўлиб, мусобақа шартларининг жойларда қандайбажарилаётганлиги билан танишмоқдалар ва ғўза парвариши соҳасида йўл қўйилаётган камчиликларни тез кунлар ичида тугатиш тўғрисида ўзларининг қимматли маслаҳатларини бермоқдалар. Суратларда: 1. Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг дала мудири Ойтўраев, Андижон область, Олтинкўл районидан келган бригада механиги Болтабоев, Олтинкўл район партия комитетининг секретари Раҳимов, Сталин районидаги Киров номли колхознинг звено бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Рустамова ўртоқлар квадрат-уялаб парвариш қилинаётган ғўзаларни кўздан кечирмоқдалар. 2. Оққўрғон районидаги «Ленинобод» колхози пахта далаларида. Андижон район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Солижон Мамажонов колхоз раиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўртоқ Мамараим Юнусов билан суҳбатлашмоқда.

О. Косеров ва М. Шевелев фотолари.

Тошкентлик пахтакорлар Андижон пахта далаларида

АНДИЖОН. 11 май. (ЎзТАГ). Республика пойтахти Тошкент область пахтакорлари ўзаро текшириш бригадаси аъзолари андижонликларнинг иши билан қизиқиб танишмоқдалар. Меҳмонлар кўпгина районларнинг пахта далаларида бўлдилар.

Ҳозирги кунда мўл ҳосилнинг тақдири ҳал қилинаяпти. Механизация воситасида яганалашни ўз вақтида тугаллаш, чигит суви беришни сифатли ўтказиб, ҳамма ерда чигитни ёппасига ундириб олиш, культивация қилиш ишини озиқлантириш билан бир вақтда ўтказиш сингари тадбирлар амалга оширилаяпти. Тошкент области пахтакорларининг вакиллари ўзаро текшириш вақтида ана шу агротехника тадбирларининг қай даражада ўтказилаётганлигига алоҳида эътибор бераётирлар.

— Булоқбоши районидаги Карл Маркс номли, Сталин номли, «Правда» колхозларида бўлганимизда, — деб ҳикоя қилади Ўрта Чирчиқ районидаги «Полярная звезда» колхозининг раиси, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ким Пен Хва,— колхозчиларнинг фидокорона меҳнат қилаётганликларини кўрдик. Бизни шу нарса хурсанд қилдики, булоқбошиликлар квадрат-уялаб экиш планини бирмунча ошириб бажарганлар, деярли барча майдонда чигит текис ундириб олинган ва ғўза парвариши уюшқоқлик билан ўтказилмоқда.

Тошкентликлар «Правда» колхозининг ўртоқ Тойлоқ Маматисоқов бошлиқ трактор-далачилик бригадаси пахта далаларида бўлдилар. Талабчан меҳмонларни бу ердаги ҳамма нарса ҳам қувонтирди: квадратлар аниқ, тупроқ яхши ишланган, тўла гектар таъминланган, далалар бегона ўтлардан тозаланган. Агротехника тадбирлари бир-бирига боғлаб олиб борилмоқда. Ўрта Чирчиқ районидаги Куйбишев номли колхознинг раиси ўртоқ Рихси Йўлдошева, Маматисоқов билан хайрлашар экан:

— Сизнинг ҳар бир ўсимликни меҳр билан парвариш қилиш ва культивация билан бир вақтда ўсимликни озиқлантириш, табақалаштириб суғориш ишларингиздаги тажрибангизни биз албатта ўз хўжалигимизда қўлланамиз, — деди.

Культивация сифатли ўтказилмоқда

Верхне-волинск районидаги «Социализм» совхозининг коммунист Қудрат Хожиев бошчилик қилаётган бригадасида меҳнат интизоми яхши йўлга қўйилган. Совхознинг умум йиғилишида бу бригада 90 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 21 центнер ўрнига 35 центнердан ҳосил етиштириш мажбуриятини олган эди. Чигит биринчилар қаторида экиб бўлинди.

Бригада ишчилари ўз сўзларининг устидан чиқиш учун бор имкониятлардан тўлиқ фойдаланиб ғўза парваришини қизитиб юбордилар. Маликахон Эгамқулова, Ойқал Исроилова каби меҳнатсеварлар кунига 16 ўрнига 30—35 сотих ердаги ғўзани сифатли ягана қилмоқдалар.

Мавсумда 90 гектар ерга сифатли чигит экқан Мусурмонқул Сарабеков кунига 7—8 гектар ўрнига 12—14 гектар ердаги ғўзани сифатли культивация қилиб, бошқаларга намуна бўлмоқда.

Илғор бригаданинг меҳнатсевар аъзолари олган социалистик мажбуриятларини шараф билан бажариш учун ғўза парваришини ҳар томонлама кучайтирмоқдалар.

П. УСАРОВ.

Дўстона маслаҳатлар

Мусобақадош Андижон область пахтакорларининг ўзаро текшириш бригадаси аъзоларидан бир группаси икки кун давомида Янгийўл райони колхозларида бўлиб, ғўза парвариши соҳасидаги ишларнинг бориши билан танишдилар. Ленин номли колхознинг ўртоқ Н. Эшев бошлиқ далачилик бригадаси аъзолари эришаётган ютуқлар меҳмонларни хурсанд қилди. Бу бригадада чигит сифатли ишланган ерларга экилганлиги учун ҳам мавжуд 120 гектар майдоннинг ҳаммасидаги ғўза эркин ривожланмоқда. Бунда ака-ука тракторчи Турсунбой ва Ираманбой Хўжановларнинг хизмати каттадир.

Андижонликлар Киров номли колхознинг ўртоқ А. Д. Полюнина бошлиқ трактор-далачилик бригадаси ишига ҳам юқори баҳо бердилар. У ерда ғўза агротехника қоидаларига риоя қилинган ҳолда парвариш қилинаяпти. 8-10 кундан сўнг шоналаши мумкин.

Ўрта Осиё машина-синаш станциясининг моҳир механизатори Валентин Тюпко бригадасида ҳозир ғўза иккинчи парвариш қилинмоқда. Шунинг учун ҳам меҳмонлар бу бригада далаларида бўлганда механизация ишларининг сифатли ўтказилганлиги учун ҳам шундай ютуқларга эришилганлигини қайд қилдилар. Бу йил Янгийўл районида кўпгина майдонга квадрат-уялаб чигит экилганлиги, ғўзани механизация воситаси билан икки томонлама парвариш қилиш кенг кўламда олиб борилишини андижонликлар алоҳида хурсандлик билан айтиб ўтдилар.

Бироқ умуман олганда районда дала ишларининг суръати ҳали ҳам паст. Кўпгина бригадаларда чигит униб чиққан бўлишига қарамасдан яганалаш ишлари тугалланмаган. Озиқлантириш ва культивация кечиктириб юборилмоқда.

Калинин номли колхозининг ўртоқ Д. Имомов бошлиқ бригадасидаги ишлар мусобақадошларни анча ранжитди. Бу бригадада экиш 12 апрелда тугалланган. Шундан буён бир ой ўтди. Лекин ҳалигача культивация ва суғоришга киришилмаган. Тупроқ қуриб кетган, баъзи жойларда ўсимлик нимжон бўлиб қолган. Колхознинг бошқа бригадаларида ҳам шундай камчиликларни учратиш мумкин.

«Коммунизм», Киров номли, Калинин номли, Фрунзе номли колхозларнинг баъзи бир бригадаларида культивация вақтида кўчатларнинг нобуд бўлишига йўл қўйилганлиги аниқланди. Бироқ бригада раҳбарлари вақт ўтиб бораётганлигига қарамасдан бундай ерларга қўшимча чигит экилишини таъминламаётирлар.

Кўп жойларда ғўза парвариши соҳасида агротехника талабларига қатъий риоя қилинмаётир. Культивация, озиқлантириш ишларини ўтказишда участканинг шароити, ўсимликнинг талаби тўла ҳисобга олинмаётир. Фрунзе номли колхозда ғўзага маҳаллий ўғит аралаштирилмасдан қуруқ минерал ўғитнинг ўзи солинмоқда. Ғўза эгат ташлаб суғорилмаётир, сувчиларнинг масъулиятсизлиги, тажрибасизлиги туфайли баъзи участкалар бостириб суғорилган. Андижонликлар бунинг учун биринчи навбатда колхоз агрономи ўртоқ А. Қурбонов айбдордир, деб айтдилар. Калинин номли колхознинг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони У. Муҳамедов бошлиқ бригадасида ҳам чигит суви бериш пайтида ўқариқлар тўғри олинмаганлиги туфайли баъзи карталарга сув тошиб кетиб, қатқалоқ пайдо бўлган, чигит униб чиқмаган.

Меҳмонлар Киров номли колхознинг ўртоқ Т. Афенов бошлиқ бригадаси тракторчиси М. Авазовнинг ишидан қаттиқ норози бўлдилар: культиваторнинг иш органлари тўғри ўрнатилмаганлиги сабабли қатор оралари нормал кенгликда ва зарур чуқурликда юмшатилмаган.

Мусобақадошлар район колхозларида бўлганларида янгийўлликларнинг диққат-эътиборини ишни сифатли бажариш билан бирга, карта охирлари, марзаларга, хато чиққан ерларга чигит экиб, тўла гектар учун курашиш, ҳар бир гектар ердан унумли фойдаланишга чақирдилар. Культивация, суғориш, озиқлантириш ишларини ўтказишда колхоз агрономлари, район қишлоқ хўжалик инспекцияси ходимлари — қишлоқ хўжалик мутахассисларининг жавобгарлигини оширишни талаб қилдилар.

Шу билан бирга айрим бригадаларда рўй берган аҳволни ҳисобга олиб, янгийўлликларнинг умумий ишига тааллуқли бўлган баъзи бир маслаҳатларни ҳам ўртага ташладилар. Айрим хўжаликларда қайта чигит экиш ишлари чўзиб юборилмоқда. Бу ишни тезлаштириш мақсадида уни яганалаш билан бир вақтда ўтказишга маслаҳат бердилар.

Ворошилов райони қишлоқ хўжалик инспекциясининг бош агрономи ўртоқ С. Маматов озиқлантириш билан бир вақтда тупроққа меркаптофосни ҳам солишни тавсия қилди. Бу ғўзанинг ашаддий душмани бўлган ўргимчакканани йўқотишда катта роль ўйнайди.

Баъзи колхозларда, жумладан Калинин номли колхозда трактор паркидан тўла фойдаланилмайди. Бу колхознинг хўжалик саройида 4 та ҳайдов трактори бекор турганлиги аниқланди. Ваҳоланки колхозда дала ишлари суръати паст. Бу агрегатларни ишга тушириб юбориш мумкин. Андижонликлар мўл ҳосил тақдири ҳал қилинаётган ҳозирги кунларда ҳар бир машинадан унумли фойдаланиш керак, деб айтдилар. Шу билан бирга мусобақадошлар район колхозлари раҳбарлари ва бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг диққатини оммавий-сиёсий ишларни кучайтириш, маданий-маиший хизматни янада яхшилаш кераклигига қаратдилар.

Янгийўлликлар андижонлик пахтакорларнинг дўстона маслаҳатларини бажонидил қабул қилиб, мўл ҳосил етиштириш учун барча зарур тадбирларни амалга оширажакларини айтдилар.

М. ПЎЛАТОВ.

Олимларнинг колхоз ва совхозларга коллектив амалий ёрдами

Республикамиз колхоз ва совхозлари етти йилликнинг биринчи йилида давлатга 3 миллион 50 минг тонна пахта сотиш учун курашмоқдалар. Бу ҳосилнинг каттагина қисми — 460 минг тоннасини областимиз пахтакорлари етиштириб беришлари керак.

Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги фанлари академияси механизация ва электрлаштириш илмий-текшириш институтининг илмий ва инженер-техник ходимлари коллективи ана шу ғоят катта вазифани бажаришга муносиб ҳисса қўшиш мақсадида Тошкент областидаги колхоз ва совхозларга пахта ва бошқа қишлоқ хўжалиги экинлари ҳосилини оширишга ёрдам бериш ҳамда қишлоқ хўжалигига комплекс механизацияни кенг жорий қилиш юзасидан конкрет мажбуриятлар олдилар.

Институт коллективи областимиздаги колхоз ва совхозларга, айниқса, ғўза парвариши ва ҳосилни йиғиб олишдек ҳал қилувчи даврларда агротехника ва механизация тадбирларини тўғри амалга оширишда яқиндан ёрдам беришга қарор қилди. Янгийўл, Чиноз ва Сирдарё районларининг колхозларига, 1-«Боёвут», 4-«Боёвут» ва «Фарҳод» совхозларига институт мутахассисларидан иборат махсус группалар юборилди. Бу мутахассислар экишни сифатли ўтказиш, уни бир текис ундириб олиш ишларида ёрдам бердилар, культиваторларни осиш ишларига кўмаклашаётирлар.

Культиваторларни сифатли қилиб ишга тайёрлашга алоҳида эътибор бериш керак. Бу тадбир кетмонни кам ишлатишда катта аҳамиятга эга. Шунинг учун ҳам ҳамма районларда культиваторларнинг шай бўлиб туриши керак. Мутахассислар бу соҳадаги ишларнинг сифатини текшириб, камчиликларни аниқлаб, қишлоқ механизаторларига ёрдам бераётирлар. Институт илмий ходимлари юқорида кўрсатилган районлардаги комплекс механизация бригадаларига техникадан тўғри ва унумли фойдаланишда амалий ёрдам бериш вазифасини ўз зиммаларига олдилар. Институт коллективи колхоз ва совхозларда ғўзани кетмонсиз парвариш қилишга эришиш, культиваторларни тўғри созлаш ва бошқа ишларни тўғри ташкил қилиш юзасидан Янгийўл, Чиноз, Боёвут, Ўрта Чирчиқ, Юқори Чирчиқ ва Сирдарё районларида семинарлар ўтказишдек муҳим ишга киришдилар. Областнинг 2—3 районида олиб борилаётган культивация ишларининг сифатини текшириш ва жойларда механизаторларга культиваторларни созлаш ҳамда уларнинг яхши ишлашини таъминлаш юзасидан амалий ёрдам бериш тўғрисида ҳам ишлар қилинади.

Институт ёрдами билан область колхоз ва совхозларида камида 1000 гектар майдондаги ғўза қатор ораларини табақалаб парвариш қилиш учун культиваторларга янги қисмлар ўрнатилади. Шу тариқа табақалаб парвариш қилишнинг натижалари ишлаб чиқилади ва кейинги йилда бу методни кенг қўлланиш учун замин ҳозирланади.

Институт иш планига хўжаликларга кўчма водопровод трубалари билан ғўзани суғориш ишларини ташкил қилишда амалий ёрдам кўрсатиш масаласи ҳам киритилган. Бу иш «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозидаги ўртоқ Чачи бошчилик қилаётган трактор-далачилик бригадасида 70 гектар, 1-«Боёвут» совхозида 200 гектар, «Фарҳод» совхозида 500 гектар, 4-«Боёвут» совхозида 120 гектар ерда олиб борилади.

Институт коллективи қўл меҳнатини кам сарфлаб, юқори ҳосил олиш имконини берадиган агротехника ва ташкилий тадбирларни амалга оширишда доимий ёрдам кўрсатиб туриш учун Янгийўл районидаги Калинин ва «Сталинчи» колхозларини оталикка олди. Институт ходимлари колхоз ва совхозларга пахтани машина билан теришга тайёргарлик кўриш ишларида ёрдам бериш билан бирга, областнинг 3—4 районидаги пахта териш машиналарининг аҳволи ва сифатини текширишга кўмаклашадилар ва аниқланган камчиликларни тузатиш чораларини кўрадилар. Пахта териш мавсумигача институт кучи билан 300 механик-ҳайдовчи тайёрланади ҳамда Янгийўл районидаги колхозларнинг ва 1-«Боёвут» совхозининг машина билан пахта териш планини сўзсиз бажаришни таъминлаш ишларига қарашилади.

Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги фанлари академияси Механизация ва электрлаштириш илмий-текшириш институтининг коллективи ўз устига бундай конкрет мажбуриятларни олиш билан бирга, бошқа илмий-текшириш муассасалари ва ўқув юртлари коллективларини ҳам пахта ва бошқа қишлоқ хўжалиги экинларидан мўл ҳосил олишни таъминлашда колхоз ҳамда совхозларга амалий ёрдам кўрсатишга чақиради.

АГИТАТОР, СУҲБАТИНГДА ФОЙДАЛАН!

Илмий-атеистик пропагандани кучайтирайлик!

Бидъатлар киши соғлигининг душмани

КПСС XXI съезди тарихий қарорларида совет халқининг соғлигини сақлаш масаласига катта эътибор берилган. Съезд совет медицинаси олдига, кўп сонли медицина ходимлари армияси олдига ғоят катта вазифалар қўйди. Шу етти йилликда янги шифохоналар, касалхоналар, курорт, санаторий, дам олиш уйлари қуриш учун, мавжуд медицина ва даволаш муассасаларидаги ўринларни кўпайтириш учун жуда кўп маблағ сарфланади.

Совет медицина фанининг тез суръатлар билан ривожланаётгани, халқ фаровонлигининг ошаётганлиги туфайли аҳоли ўртасида турли юқумли касалликлар ва бу касалликлар натижасида ўлиш камайди. Масалан, СССРда аҳоли ўртасида ўлим даражаси 1957 йилда 1913 йилдагига нисбатан 6 марта камайди, болаларнинг нобуд бўлиши ҳам йил сайин камайиб бормоқда. Мамлакатимизда аҳолининг ўртача умр кўриши революциядан илгаригига нисбатан икки баравар узайди.

Мамлакатимизда фан ва маданият, шу жумладан медицина фанининг узлуксиз юксалиб бораётганлиги халқ орасидаги динга бўлган эътиқодни, хурофот, бидъат ва турли урф-одатларни турмушдан тобора суриб чиқармоқда. Бунинг натижасида халқнинг товламачи фолбин, қош қўяман деб кўз чиқарувчи саводсиз азайимхонларга бўлган ишончи ўз-ўзидан йўқолиб бормоқда. Лекин бу деган сўз ҳали ҳамма жойда дин таъсиридан тўла қутилиб олинган деган сўз эмас. Афсуски, ҳали дин асоратининг айрим сарқитлари соғлом турмушимизга маълум даражада салбий таъсирини кўрсатмоқда.

Фан нариги дунё ҳақидаги диний идеалистик таассуротларни рад этади ва дунё битта эканлигини, ҳеч қандай нариги дунё йўқлигини, бўлиши ҳам мумкин эмаслигини исботлаб берди. Бу соҳада дадил тадқиқотчи, буюк олим И. П. Павлов катта иш қилиб, олий нерв системасининг фаолияти ҳақидаги таълимотини яратди ва динга бўлган ишончнинг асоссиз—пуч нарса эканлигини илмий жиҳатдан асослаб берди.

Дин кишиларга касалликни уларнинг гуноҳлари учун ёки инсоннинг худога бўлган садоқатини синамоқ учун худо юборади деган афсонани тарғиб қилиб келди. Илоҳий кучга, динга сиғинган содда кишилар бўлса, ана шу сирли кучларга ишониб, домла, азайимхон, фолбин сингари дин вакилларига мурожаат қилишга мажбур бўлганлар. Бу эса ўз ўрнида касалликнинг зўрайиб кетишига ва ҳатто ҳалок қилишга олиб келади. Бундан ташқари, беморга ўз вақтида медицина ёрдами кўрсатилмайди ва касаллик турли асоратлар қолдиради.

Яқинда касалхонамизда асаб касаллигига дучор бўлган 20 ёшли бемор Н. даволанди. Бемор касалхонага келганда ҳаддан ташқари озган, ранги қонсиз, уйқусизликдан кўзлари ич-ичига тушиб кетган эди. Беморнинг касалланиш тарихи билан танишдик. Дастлаб у, бош оғриғи касаллигига дучор бўлган. Беморнинг онаси қизини врачга кўрсатиш ўрнига, фолбинга олиб борган. Фолбин беморни кўчириқ қилади, жонлиқ сўйдириб, қўй терисига бир неча минут ўраб қўяди. Баҳайбат кўчириқдан, кўз олдида сўйилган қўйнинг терисини ёпинишдан сесканган беморнинг асаблари, юрак ҳаракатининг фаолияти бузилади. У уйқусиз бўлиб қолади. Қаттиқ бош оғриғига дучор бўлади. Шу аҳволда ҳам бемор узоқ вақт врачга кўрсатилмайди. Беморнинг аҳволи жуда оғирлашгандагина врачга мурожаат қилишади. Касалхонада беморни физиотерапия усули билан даволадик. Даволашнинг дастлабки икки сеансидан сўнг бемор тинч ухлай бошлади. 7-8 сеансида эса ундаги бош оғриғи бутунлай йўқолди. Иштаҳаси очилиб, нормал ухлайдиган бўлди. Бу бемор касалхонадан бутунлай соғайиб чиқиб кетди. Лекин у ўз вақтида касалхонага келмаганида ҳалок бўлиши ёки қаттиқ руҳий касалликка чалиниши муқаррар эди.

Ўтган рўза ичида врачларимиз бир неча кўнгилсиз ҳодисалар рўй берганлигини аниқладилар. Айниқса кексаларимизнинг саломатлиги анча йўқолганлиги, ошқозон, ичак, буйрак касалликларига дучор бўлганликлари, бу касалликлар кучайганлиги яққол сезилди. Жумладан, 1-шаҳар касалхонасига 68 ёшдаги беморни тез ёрдам машинасида келтиришган. Бемор 16 соат овқат емай, ифторда бира-тўла оғир овқат еган (бундан ташқари беморнинг ошқозони яллиғланган экан), натижада беморнинг аҳволи оғирлашади. Шунингдек 45 ёшли аёл ҳам рўза тутиш оқибатида оғриб, касалхонага келтирилади. Бу беморларга медицина ёрдами кўрсатилди. Лекин рўза тутишнинг оқибати улар саломатлигига катта зарар етказди. 16 соат давомида овқатланмаслик натижасида бўш қолган ошқозонга бирварақайига кўплаб овқат тушиши ошқозонни калавлатиб қўяди. У шунча кўп овқатни ҳазм қилолмай қийналади, ошқозон безлари ишдан чиқади, ошқозоннинг нормал ишлаш режими бузилади. Ана шунинг натижасида турли ошқозон ва ичак касалликлари пайдо бўлади. Қон айланиш системаси бузилади. Шуларнинг натижасида асаб касалликлари ҳам пайдо бўлиши мумкин. Киши организмининг фаолияти сусаяди. Натижада организмнинг турли юқумли касалликларга қарши курашувчанлик фаолияти пасаяди. Хуллас, саломатликка катта путур етади.

Бундай кўнгилсиз ҳодисаларнинг олдини олиш учун диний хурофотларга қарши кураш ишига бутун жамоатчиликни жалб қилиш, киши саломатлигининг душмани бўлган бидъатларга қарши курашда айниқса медицина ходимлари фаолиятини оширмоқ, аҳоли ўртасида тушунтириш ишларини кенгайтириш керак.

Б. ҚОСИМОВ,
«Ташсовет» номидаги касалхона бош врачи.

«Бизнинг партиямиз ишчилар синфининг озодлиги учун курашувчи онгли, илғор курашчилар иттифоқидир. Бундай иттифоқ онгсизликка, нодонликка ёки диний эътиқодлардан иборат бўлган жаҳолатпарастликка бепарволик билан қарай олмайди ва қарамаслиги лозим».

В. И. ЛЕНИН.

☆ ☆ ☆

Марказий Комитет шуни эслатиб ўтадики, табиат ва жамият ҳаётидаги энг муҳим ҳодисаларни, коинотнинг тузилиши, ерда ҳаёт ва кишининг пайдо бўлиши каби масалаларни астрономия, биология, физиология, физика, кимё фанлари ҳамда табиат ва жамиятнинг ривожланиши ҳақидаги материалистик қарашларнинг тўғрилигини тасдиқлайдиган бошқа фанлар ютуқларини оммабоп қилиб тушунтириб бериш илмий-атеистик пропагандага асос қилиб олиниши керак.

(КПСС Марказий Комитетининг «Аҳоли ўртасида илмий-атеистик пропагандани ўтказишдаги хатолар тўғрисида»ги қароридан).

Меҳнаткашларни идеологик жиҳатдан тарбиялаш — муҳим вазифа

Партия ташкилотларининг вазифаси жуда мураккаб ва хилма-хилдир. Улар хўжалик ва маданий қурилишга раҳбарлик қилишлари, омма ўртасида жонли ташкилотчилик иши олиб боришлари, унинг курашини ташкил этишлари ва бу курашга бошчилик қилишлари лозим. Бундан ташқари, партия ташкилотларининг яна бир муҳим ва масъулиятли вазифаси бор. У ҳам бўлса меҳнаткашларни идеологик жиҳатдан тарбиялашдир.

Бу вазифани муваффақиятли бажаришда илмий-атеистик пропаганда катта роль ўйнайди. Партия ташкилотлари идеологик тарбиянинг бу муҳим воситасидан кенг фойдаланишлари, унинг кўламини тобора кенгайтиришлари ва савиясини тинмай оширишлари, оммага таъсирини кун сайин кучайтиришлари керак.

Хўш, район партия ташкилоти бу соҳада нималар қилаётир? Корхона, совхоз ва колхозларда илмий-атеистик пропаганда қандай йўлга қўйилган. Бу ишга кимлар жалб этилган?

Даставвал шуни айтиш керакки, район партия комитети ҳам, бошланғич партия ташкилотлари ҳам меҳнаткашлар ўртасида илмий-атеистик пропаганда, динга қарши кураш олиб боришга вақтинчалик иш деб, кампаниячилик назари билан қарамайдилар. Балки уни ўзларининг кундалик асосий вазифаларидан бири деб биладилар. Илмий-атеистик пропаганда маълум мақсадни кўзлаган ҳолда планли равишда олиб борилади.

Чунки, бунда гап шунчайики, ўткинчи иш ёки иккинчи даражали вазифа ҳақида эмас, балки социалистик жамият учун, унинг аъзоларининг коммунистик онглилик даражасини ошириш учун жуда катта аҳамиятга эга бўлган мафкуравий кураш ҳақида бораётир. Бошқача қилиб айтганда, гап капитализмнинг аҳолининг айрим қолоқ табақалари онгидаги сарқитларига, диннинг яшовчан ақидаларига қарши кураш, яъни уларни буржуа идеологияси таъсиридан халос қилиш, коммунизмнинг актив қурувчиси қилиб тарбиялаш ҳақида бораётир.

Бу ишнинг уддасидан чиқиш осон эмас, албатта. У маълум даражада куч сарфлашни, сиёсий тарбиянинг тажрибада синалган метод ва формаларидан усталик билан фойдаланишни талаб этади.

Бизда илмий-атеистик пропаганданинг ишонарли, чуқур илмий асосда бўлишига катта эътибор берилади. Мисол учун лекция ва суҳбатларда Ой ва Қуёшнинг тутилиши, ер қимирлаш, вулканларнинг пайдо бўлиши, қор-ёмғир ёғиши, шамол туриши, чақмоқ чақиши, момақалдироқ каби ҳодисалар, ўсимлик ва ҳайвонот дунёсида, жамиятда юз берадиган ўзгаришлар ҳақида гап борганида, уларнинг сабаби астрономия, биология, физика каби фанларга, диалектик ва тарихий материализмга асосланиб, илмий тарзда тушунтириб берилади. Улар худонинг амри, илоҳиёт қудрати билан эмас, балки қуёш системасида, табиатда, атмосферада юз берадиган ўзгаришларнинг жамият тараққиётининг қонуний натижаси эканлиги илмий жиҳатдан асослаб тушунтирилади.

Жумладан, лекторлардан Муҳамедов, Содиқов, Ҳақназаров, Аннаев, Идрисхўжаев, Ҳайдаров ва бошқа ўртоқлар «Фан ва дин», «Ислом динининг келиб чиқиши ва унинг реакцион роли», «Табиат ва унинг сири» каби темаларда лекция ўқиганларида ана шундай методни қўлланмоқдалар. Шу туфайли бу хилдаги лекция ва суҳбатлар аҳоли ўртасида жуда катта қизиқиш ҳосил қилмоқда. Кейинги вақтда юқоридаги сингари темаларда ўқилган 39 лекцияни тинглаш учун беш мингдан ортиқ кишининг тўплангани, юзлаб кишилар суҳбатларда қатнашгани бунинг далилидир.

Бунга қўшимча равишда шуни айтиш керакки, диний урф-одатларга ишонувчи ва унга риоя қилувчи кишилар, айниқса дин аҳллари орасида пропаганда олиб борилганида динни қўпол равишда мазах қилишга, унга ишонувчиларнинг иззат-нафсига ва шахсига тегишга асло йўл қўйилмайди. Балки дин қандай келиб чиққан, у кимларга хизмат қилгани ва унинг реакцион моҳияти, диний урф-одатларнинг жамият ва унинг аъзолари учун, одамнинг соғлиги учун зарари ҳақида ишонарли далиллар асосида ниҳоятда усталик билан суҳбатлар ўтказилади. Бу соҳада марксизм-ленинизм классикларининг асарларида баён этилган фикрлардан, фан ва дин ҳақида ёзилган турли брошюралардан, газета ва журналларда босилган мақолалардан манба сифатида фойдаланилади.

Илмий-атеистик пропаганданинг қандай формаларидан фойдаланилаётганлиги ҳақида шуни айтиш керакки, район партия ташкилоти меҳнаткашлар ўртасида фақат лекциялар ўқишни ташкил этиш билан чегараланаётгани йўқ. Айни вақтда корхона, совхоз ва колхозларнинг коллективлари ўртасида динга қарши темада. фан ва техника тараққиёти, соғликни сақлаш ва гигиена темаларида суҳбатлар ўтказилади. Суҳбат илмий асосга қурилиб, унга атеистик руҳ берилади.

Бундан ташқари динга қарши пропаганда олиб боришда кўргазмали агитациядан ҳам кенг фойдаланилаётир. Деярлик ҳар бир корхона, совхоз ва колхозда, муассасада буни учратиш мумкин.

Район партия ташкилоти меҳнаткашлар ўртасида илмий-атеистик пропагандани яхши йўлга қўйиш мақсадида бу иш қўлидан келадиган барча кадрлардан фойдаланмоқда. Айниқса бу ишга мактабларнинг биология, физика, кимё, география ўқитувчилари, врачлар, агрономлар, зоотехниклар, инженер-техник ходимлар ва бошқа мутахассислар, партия, совет ва комсомол ходимлари кенг жалб этилган.

Бундан ташқари сиёсий ва илмий билимларни тарқатувчи жамият район бўлимининг лекторлари илмий-атеистик пропаганда олиб боришда актив қатнашмоқдалар. Район партия комитети лекторлар танлаш, лекция пропагандасини кучайтиришда бўлимга яқиндан ёрдам бериб келаётир, унинг фаолияти устидан доимий контроллик олиб бормоқда.

Ҳозирги вақтда, сиёсий ва илмий билимларни тарқатувчи жамият район бўлимининг лекторларини ҳисобга олмаганда, районда 23 атеист-лектор ва ўнларча пропагандист иш олиб бормоқда. Ўтган йили улар жойларда илмий-атеистик темада 84 лекция ўқидилар, кўплаб суҳбатлар ўтказдилар.

Илмий-атеистик пропагандани кучайтиришга бағишлаб район миқёсида бир неча йиғилиш ўтказилди. Бу масала район партия комитетининг махсус пленумида муҳокама қилинди.

Бу каби тадбирлар район меҳнаткашлари ўртасида илмий-атеистик пропаганда олиб боришдаги камчиликларга маълум даражада барҳам бериш ва уни янада яхшилаш имконини бераётир. Шу йилнинг ўтган уч ойи ичида аҳоли ўртасида умуман 143 лекция, шу жумладан илмий-атеистик темада 67 лекция ва ўнларча суҳбат ўтказилгани бунинг далилидир.

Лекин аҳоли ўртасида илмий-атеистик пропагандани олиб боришда ҳали жиддий камчиликларимиз ҳам бор. Район партия ташкилоти меҳнаткашлар ўртасида илмий-атеистик пропагандани янада кучайтиришга алоҳида эътибор беради ҳамда унинг турли таъсирчан формаларидан фойдаланиб, бу соҳадаги камчиликларни тез вақт ичида узил-кесил бартараф қилишга эришади.

С. НИШОНБОЕВ,
Ўзбекистон КП Оққўрғон район комитетининг секретари.

Суратда: Табиёт музейининг биология залида биология фанлари кандидати Е. Демирина бир группа экскурсантлар билан Ерда ҳаётнинг пайдо бўлиши ҳақида эволюция дарахти стенди олдида суҳбат ўтказмоқда. В. Салов фотоси.

Диний ақидалар ва илмий мўъжизалар

Қадим замонларданоқ дин ҳомийлари халқни алдаш, жаҳолатда сақлаш, ўз жиловларида ушлаб туриш учун турли найранглар ишлатар, бунда айниқса фан ютуқларидан ўз манфаатлари учун фойдаланиб, ўз «кароматлари»ни намойиш қилишга интилар эдилар. Масалан, қадимги Мисрда улар кимё фанининг тажрибалари асосида кўпгина «мўъжизалар» яратиб, халқ кўзига ўзларини кароматгўй қилиб кўрсатар эдилар. Тарихий китобларда, халқ оғзида сақланиб қолган ривоятларда бу ҳақда қизиқ-қизиқ афсоналар тўқилган. Кўпгина диний китобларда ёзилган, турли халқлар орасида кенг тарқалган, жумладан, бизнинг кексаларимиз ҳам гапириб юришадиган бир ривоят бор. Бу ривоятга кўра Миср ҳукмдори фиръавн жуда ҳам жоҳил бўлиб, ўзини эса ердаги худо деб эълон қилган экан. Бунинг учун оддий халқдан ажралиб туриш мақсадида «мўъжиза» кўрсатмоқчи бўлибди. Кимё олимлари кўмагида халқни ҳайрон қолдирадиган қизиқ «мўъжиза»лар ҳам кўрсатибди. Фиръавн оқ моддадан иборат 5 та таёқчани ёқади. Бу таёқчалар ўт тегиши билан ҳаракатга келиб ҳар бири илонга айланади-да, ғалдираклаб юра бошлайди.

Бунинг «сири» кимёгарларга аён. Кимё фанидан хабардор бўлган ҳар бир киши ана шундай қизиқ бир тажрибани қилиб кўриши мумкин. Масалан, бир грамм молекула симобга икки ҳисса нейтрат билан икки грамм молекула калий ёки аммоний радонид қўшилганда оқ модда ҳосил бўлади. Бу моддага ўт тегизилиши биланоқ у карбонат ангидриди, олтин гугурт ангидриди ва эркин ҳолатдаги азот газлари чиқара бошлайди. Ҳалиги оқ таёқча яхши прессланган бўлгани учун газлар парда ичидан ташқарига чиқиб кетиш учун ҳаракат қилади. Лекин парда йиртилмаганлиги учун ҳалиги модда шишиб, худди илонга ўхшаб ҳаракат қилади.

Христиан руҳонийлари соддадил кишиларнинг дин ҳомийларига эътиқодини ошириш, мўъжизаларга ишончини кучайтириш мақсадида турли кимёвий тажрибалардан фойдаланганлар. Масалан, улар бир-икки томчи махсус кимёвий моддалар ёрдами билан сувни винога, винони сувга айлантириб, турли найрангбозликлар кўрсатиб, ўз қавмларини алдаб юрганлар.

Ёки яна бир мисолни олиб кўрайлик. Руҳоний ўзининг валий эканлигини намойиш қилиш учун тузни муборак суви билан ёндирмоқчи бўлади. Бунинг учун у ерга бир чимдим «туз» қўйиб аллақандай «сув»га пичирлаб дуо ўқийди. Сўнг «сув»дан «туз»га томизади. Шу ондаёқ «туз» аланга олиб ёнади. Бу «мўъжиза»ни кўрган соддадил, фан ютуқларидан хабари бўлмаган ўша замон кишиси руҳонийнинг чинакам валий эканлигига шубҳа қилмайди, эътиқоди ортади ва хайр эхсонини кўпайтириш йўлига тушиб қолади.

Ваҳоланки, бу «мўъжиза»нинг сири мураккаб эмас. Буни ҳар бир киши қила олиши мумкин. Бунинг учун Бертоле тузига майдаланган қанд аралаштирилади. Шиша таёқча билан мазкур моддага бир-икки томчи ўткир сульфат кислотаси томизилади. Кучли реакция натижасида аланга ҳосил бўлади. Руҳоний ана шу реакциядан фойдаланиб, Бертоле тузи билан қанд майдаси аралашмасини «туз», сульфат кислотасини эса муборак «сув» деб қавмини алдаган эди.

Кўриниб турибдики, дин ҳомийлари халқнинг эътиқодини қозониш учун турли найрангларни ишлатиб, ўз обрўларини оширишга ҳаракат қилганлар. Турли фанларнинг ҳозирги замондаги тараққиёти, атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланишдан тортиб, сунъий сайёра яратишгача бўлган улуғвор кашфиётларнинг ҳаммаси диний ақидаларнинг, айрим жоҳил руҳонийларнинг «мўъжизалари» қуруқ сафсата ва пуч нарса эканлигини яққол кўрсатиб турипти.

Ғ. ХЎЖАЕВ,
химия фанлари кандидати.

Классик адабиётда диний ақидаларнинг фош этилиши

Ўзбек ва тожик халқлари жуда бой ва қадимий маданият яратди, бу маданиятни асрлар давомида ажнабий босқинчиларнинг талон-тарожларидан асраб, инсон тафаккурининг эстафетаси сингари наслдан наслга олиб ўтди ва бизнинг ажойиб социалистик замонимизга олиб келди. Ўзларининг гениал асарлари билан жаҳон фани ва маданияти тараққиётига бебаҳо ҳисса қўшган забардаст олим ва мутафаккир шоирларимиз Рўдакий, Фирдавсий, Абу Али ибн Сино, Беруний, Носир Хисрав, Алхоразмий, Умар Хайём, Камол Хўжандий, Алишер Навоий, Абдураҳмон Жомий, Улуғбек, Бедил ва бошқалар барча совет халқларининггина эмас, балки бутун тараққийпарвар инсониятнинг ифтихоридир.

Феодал зулм-истибдодлиги авж олиб, меҳнат ва маърифат аҳли хор бўлган ва ислом дини ҳомийлари меҳнаткашларни жаҳолат ва нодонлик сари йўллаган бир замонда бу улуғлар оддий халқ оммасининг орзу ва умидларини тараннум этиб, ижтимоий адолатсизликка қарши кучли эътироз билан чиққанлар. Улар ҳар бир илғор фикрни занжирбанд қилувчи ислом дини схоластикасига қарши бевосита инсон иродаси ва қудратига мурожаат этиб, олам ва табиатнинг сирларини очиб бериш бобида жуда кўп ажойиб кашфиётлар яратган бўлсалар ҳам, жамият тараққиёти қонунларини, диннинг ҳукмрон синф қўлидаги эксплуатация қуроли эканлигини тушуна олмадилар.

Лекин шунга қарамай бу улуғ олим ва шоирларимизнинг «ўткинчи дунё» ва «бешкунлик умр»ни тарғиб этувчи мудҳиш ислом фалсафасига хилоф фикрларни баён қилиб, дин аҳлини фош этганликларининг ўзи жуда катта тарбиявий-ижтимоий аҳамиятга эга бўлиб, илмий-атеистик дунёқарашнинг шаклланишида ғоятда муҳим роль ўйнади.

Дин жамиятнинг ҳамма моддий ва маънавий соҳаларида ҳукмрон бўлган бир замонда диний ақидаларга қарши чиқиш зўр бир жасорат эди. Ҳукмрон синф манфаатларига зид бўлган ҳарбир тадбир «бединлик» ва «кофирлик» ҳисобланар эди. Уламолар, руҳонийлар, зоҳидлар, шайхлар дин номидан ҳар хил мантиқсиз ривоятлар тўқиб, меҳнат аҳлининг онгини заҳарлаб, халқдан диннинг ҳамма сафсаталарига кўр-кўрона ишонмоқни талаб қилар эдилар. Шундай шароитда ижтимоий тенгсизликлар ва феодал зулмига қарши курашмоқ учун ислом динининг барча иллатларини фош этмоқ, унинг моҳиятини меҳнаткашларга тушунтириб бермоқ лозим эди. Бу ҳақда Энгельс бундай деб ёзади: «Мавжуд ижтимоий муносабатларга ҳужум қилмоқ мумкин бўлсин учун улардан муқаддаслик пардасини йиртиб ташламоқ керак эди».

Ҳукмрон синфнинг идеологияси бўлган ислом дини ҳаётнинг ҳамма томонларига кучли таъсир ўтказган бир пайтда бу вазифани бажариш ғоятда мушкул эди. Буни яхши тушунган ўзбек ва тожик адабиётининг классиклари ислом догмаларини фош этиш учун кўпинча дин терминларидан ниқоб сифатида фойдаланишга мажбур бўлар эдилар.

Бу жиҳатдан улуғ тожик олими ва шоири Носир Хисравнинг кўп шеърлари, айниқса, унинг «Худо билан мунозара» деган машҳур асари диққатга сазовордир. Бунда шоир худо билан мунозара қилиб, бир қатор диний ақидаларнинг зиддиятларини кўрсатиб ўтади. Модомики жаҳонда ҳамма нарса худо амри билан бўлар экан, деб ёзади Носир Хисрав, ҳаётда юз бераётган ҳамма камчиликлар учун худонинг ўзи гуноҳкордир. «Нега бўлмаса, дейди у худога мурожаат қилиб, — тўғри йўлга кираётган чоғимизда бизни яна йўлдан оздириш учун шайтонни юборасан? Ҳар бир ёмонлик сенинг ихтиёринг билан бўлса, нега бизни дўзах билан қўрқитмоқчи бўласан? Агар гапларим қулоғингга ёқмаса, мени ҳайвон ёки соқов қилиб яратиш лозим эди. Гапнинг қисқаси,— дейди хулоса қилиб шоир, — бу соҳада жуда кўп тугунлар бор, яхшиси, сендан алоқамни узмоғим керак».

Носир Хисравнинг дин арбоблари ва маҳаллий ҳукмронлар томонидан «кофир» ва «дўзахий» деб эълон қилиниши ва ўз ватанидан қувиб юборилиши бежиз эмас эди. Бу буюк мутафаккир шоир бир умр қувғинликда — Помир тоғларида яшаб, асарлар ёзган ва у ерда вафот этган.

Дин сафсаталарининг моҳиятини кучли заҳарханда билан очиб берган улуғ шоирлар орасида Умар Хайём алоҳида ўрин тутади. У Носир Хисравнинг динга қарши кўп фикрларини янада ривожлантириб, дин арбобларини қоралайди ва ислом догматиклари таълимотининг пуч ва зарарли эканлигини кўрсатади. Хайём ўз рубойиларининг кўп қисмида жаннат ва дўзах ҳақидаги афсоналарга ишонмасликни, дин урфу одатларини ижро этишнинг фойдасиз бир иш эканлигини, ана шу ҳақиқий дунёда қўл кучи билан ноз-неъматлар яратиш лозимлигини қайта-қайта уқтиради. Шоирнинг бундан саккиз юз йил муқаддам яратган мана бу рубоийси ҳалигача ўз аҳамиятини йўқотган эмас:

Масжиду, бутхона қуллик
демакдир,
Қўнғироқ — тарона қуллик
демакдир.
Меҳробу калисо, тасбеҳу салиб —
Барчаси нишона, қуллик
демакдир.

Тарки дунё ғояларидан ғазабланган, ислом дини фанатикларига қарши қаттиқ жанг эълон қилган ҳамда барча мусулмон руҳонийларининг ифлос ҳаётини шафқатсиз фош этган адабиёт сиймоларидан бири буюк ўзбек шоири Алишер Навоийдир. У шайхларни, зоҳидларни халқ ва давлат учун зарарли унсурлар сифатида тасвирлайди. Навоий ўзининг «Содда шайх», «Эй воиз» ва бошқа шеърларида дин арбобларини жуда кескин ҳажв қилиб, уларнинг жоҳиллиги, найрангбозлиги, мунофиқлигини кўрсатади. Улуғ шоир «Ул шайхки...» деб бошланадиган сатирик шеърида мажлисда ҳийла-найрангни чўзиб юборган шайхни шайтон деб атаб, мажлис аҳлини девлар тўдасига ўхшатади:

Ул шайхки, минбар уза афсунға
берур тул,
Шайтондир ўзи, мажлисининг
аҳли сурук — ғул.

Навоий мазкур ғазалнинг кейинги байтларида ўз фикрини изчиллик билан давом эттириб айтадики, шайх халқни ғафлатда, қоронғилик ва жаҳолатда қолдириш учун афсоналар тўқийди. Унинг ваъзларида кишига маъқул бўладиган бирор сўз йўқ. Алдамчилик кишанларига тушмай десанг, бу иблисга ўхшаган кишиларнинг (яъни шайхларнинг) олдига борма, деб бундай хулоса чиқаради:

Юз пора қилиб, минбарин ўт
қўйғали авло,
Бу шарт илаким, бўлса ўзи қотилу
мақтул.

Яъни, шайх ваъз айтадиган минбарни юз бўлакка ажратиб-синдириб ёқиш яхши, лекин шарти шуки, шайх кейин ўз-ўзини ўлдирсин.

Алишер Навоий диний-мистик адабиётга қарши дунёвий лирикани янги ва янада баландроқ поғонага кўтарди.

Ислом динининг асосий қоидаларини назар-писанд қилмай эшон, шайх, муллаларни зўр куч билан масхаралаган машҳур шоир Машраб ҳам намоз ўқимагани, рўза тутмаганини айтиб, дин ва унинг қоидаларига муносабатини қуйидагича ифода этади:

Ёрсиз ҳам бодасиз Маккага
бормоқ не керак?
Қолғон Иброҳимдин эски дўконни
на қилай.
Урайинми бошима саккиз
биҳишту дўзахин
Бўлмаса васли менга икки
жаҳонни на қилай?

Шарқда машҳур бўлган Мирза Бедил ўзининг бирқанча асарларида, хусусан «Ирфон»да худо ва диний муқаддасликнинг ҳаммасини инсон ўз зеҳни билан тўқиб чиқарган, одамлар илоҳий куч ва бутларни, шунингдек подшоҳларни ҳам ўзлари яратиб, яна ўзлари уларга сажда қиладилар деган фикрни олға суради. Бу жиҳатдан қуйидаги рубоий жуда характерлидир: Мазмуни «Фалак инсон куч-қудратига бош эгади, лекин инсоннинг ўзи унинг яратувчиси эканлигини билмайди. Одамзотнинг бир хислати борки, у ўз зеҳнидан ташқари ҳар нарсани яратадию яна ўзи уларга бандалик қилади».

Халқни ваҳшийларча талаб, уни ҳар хил диний урф-одатлар билан алдаган паразитларни, яъни шайхлар, эшонлар, зоҳидлар, муфтийлар ва бошқаларни қаттиқ танқид қилган шоирлардан бири ўзбек классик адабиётининг атоқли намояндаси Огаҳий эди. У меҳнаткашлар оммасининг онгини суст қилувчи ва уларни сиёсий курашдан чалғитувчи диний маросимларни, айниқса, рўзани кучли сатира остига олиб, анчагина асарлар яратган. Шоир таъкидлайдики, рўза инсон ҳаёти учун бутунлай зарарлидир, у киши соғлигини йўқотади ва хотирини парешон, фикрини вайрон ва табиатини ўтмаслаштиради:

Табиат кунд эрур, хотир парешон,
фикр ҳам вайрон,
Мани одам қаторидан чиқарди
бегумон рўза.
Кўзим нурин, белимнинг қувватин
қўймай олиб ваҳким,
Ситам тийғин чекибдур эмди
айлаб қасди жон рўза.

Кенг меҳнаткашлар оммасининг саводсизлигидан фойдаланиб, алдамчилик, қаллоблик, таъмагирликни авж олдириб юборган руҳонийларнинг жирканч башараси ўзбек ва тожик классик адабиётининг бошқа намояндалари Ҳилолий, Бобир, Завқий, Махмур, Сайидо, Гулханий, Муқимий, Аҳмад Дониш, Фурқат асарларида ҳам яққол намоён бўлиб туради. Жумладан ўзбек халқининг севимли шоири Муқимийнинг ижодида даҳрийлик мотивлари анча кучлидир. Унинг «Авлиё», «Ҳажви Халифаи Мингтепа», «Воқеаи кўр Ашурбой Ҳожи» ва бошқа сатирик шеърлари дин арбобларига қарши жуда ўткир айбнома эди. Бу шеърлар кенг халқ оммасига тарқалиб, меҳнаткашларнинг шайху авлиёларга нафрат ва ғазабини қўзғотарди.

Диний ақидаларни фош этувчи фикрлар ўзбек ва тожик адабиётининг бошқа ҳамма классиклари ижодида кўплаб учрайди. Аммо улар изчил атеист бўлмасалар-да, ўз замонининг илғор фарзандлари сифатида илмий маълумотлар ва ҳаёт тажрибасига суяниб ислом дини догматикларининг кўп ақидаларини мантиқсиз ва зарарли деб ҳисоблаганлар, жамиятнинг паразит элементлари бўлган барча шариат аҳлини халқ оммаси олдида обрўсизлантириб, омонсиз фош этганлар.

Биз ҳозир илмий-атеистик пропагандани кучайтирар эканмиз, улуғ мутафаккирларимизнинг диний ақидаларга қарши фикрларидан фойдаланмоғимиз лозим.

Муҳсин УМАРОВ.

Халқ мақоллари

Дарёга ҳазил қилма,
Суви сени ғарқ этар.
Авлиёга ҳазил қилма,
Ёстиғингни қуритар.

Фатво ҳам пулингга яраша берилади.

Домла-имом оч қолса, бозор кезади,
Сўфи оч қолса, мозор кезади.

Пирим, пиримда қолди бир мирим.

Ромчининг ромидан
Ўзингнинг хом ҳаёлинг яхши.

Халқ мақоллари

Шариатда шарм йўқ.
Шариатнинг йўли кўп.

Эшоним деб эшагимдан айрилдим,
Хўжам деб хуржунимдан айрилдим,
Тўрам деб тўрвамдан айрилдим.

Эшоннинг қорни бешдир,
Бири ҳамиша бўшдир.

Қийшиқ арава йўл бузар,
Қози, мулла эл бузар.

Анҳор ва ариқларда зилол сув тинмай оқсин!

МАИШИЙ ТЕМАДА

Мамарасул отанинг кексаларга хос энг яхши одатларидан бири арикда оқиб келаётган хас-чўпларни ҳассасининг учи билан четга чиқариб ташлаш. Бордию қўшнилардан бирортаси сувга ахлат ташлаб қолса, отанинг фиғони фалакка чиқади-да, дарҳол ариқ бўйига чўққаяди, чаққонлик билан енг шимариб, ахлатни олиб ташлайди ва койиниб:

— Қандай фаросати йўқ одамки, ариққа ахлат ташлайди, шишадек сув бетини ифлос қилишга қандай кўнгли бўларкин?! — дейди.

Шаҳар ва кишлоқларимизнинг турли жойларидан оқиб ўтадиган, ёзнинг ҳароратли кунларида салқин шабадаси билан жонга ором берадиган, ташналикни қондирадиган анҳор сувларининг покиза ва мусаффолигини сақлаш учун қўлидан келганча хизмат қиладиган Мамарасул ота каби нозик табиатли кишилар жуда кўп. Халқимиз сувни ҳам нондек азиз кўради. Ўзбек халқи сув учун асрлар бўйи курашиб келди ва фақат Совет ҳокимияти давридагина сувга ёлчиди. Октябрь революциясининг ўзбек халқига берган энг лаззатли меваларидан бири сув, десак сира хато қилмаган бўламиз.

Лекин, ҳаётимиз учун энг зарур бўлган сувни қадрламайдиган, ўз шахсий манфаатидан нарига ўтолмайдиган кишилар, ўз корхонаси, идорасининг тор манфаатларини кўзлаб, халқ соғлигини ўйламайдиган айрим ташкилот раҳбарлари ҳам йўқ эмас.

Бундай кишилар санитария, соғлиқни сақлаш қоидаларига мутлақо риоя қилмай, уйларидаги, корхона ва муассасалардаги ахлат, ювинди, ифлос сувларни ариқ ва анҳорларга оқиза берадилар. Улар ўз қилмишлари билан аҳоли соғлиғига зарар етказаётганликларини, халқ олдида жиноят қилаётганликларини тушуниб етмайдилар, тўғрироғи тушунгилари келмайди.

Биз қуйида меҳнаткашларнинг шу ҳақдаги хатларини босамиз:

Меҳнаткашларнинг талаби шу

ОҚАР СУВ ПОКИЗА БЎЛСИН

Шаҳримизда оромбахш боғлар, соя-салқин хиёбонлар кўп. Шунга қарамай, дарахтсиз, жазирама кўча ва майдонлар ҳам бор. Шундай кўча ва майдонларнинг айримларига дарахт кўчатлари ўтқазилади, гуллар экилади. Лекин улар сувсизликдан юлдуз кўрмай, жон беради. Ҳамма нарсага жон киритадиган сув экан. сув тармоқларини яхшиламай туриб, азим шаҳримизни ёппасига кўкаламзорлаштириш амримаҳол. Шаҳардаги мавжуд сув тармоқларининг нураббузилиб кетишига, ҳеч асоссиз кўмилиб кетишига, анҳор ва ариқларда оқиб турган покиза сувнинг ифлосланишига ўз ҳузур-ҳаловатини кўзлаган айрим шахслар, тор идорачилик доирасидан чиқа олмаган баъзи бир ташкилотлар сабаб бўлмоқда.

Аввало шаҳарни қайта қуришда — эскиларини бузиб, янгиларини барпо этишда сув муаммоси атрофлича ўйланмаётир. Ўйланганда ҳам қурилиш ташкилотларининг раҳбарлари район Советларининг эътирозларига эътибор бермаётирлар. Чунончи, 2-«Ташпромторг»нинг қурилиш контораси Фурқат, Бешёғоч, Олмазор кўчаларини ва атрофдаги неча юзлаб хонадонни сув билан таъминлаб турган Сўпитўрғай ариғини кўмиб, устига иморат қурди. Наҳотки, иморат қурмасдан илгари янги ариқ очиб, сувни ўтказиб юбориш мумкин бўлмаса? Мумкин эди. Лекин «Ташпромторг»нинг раҳбарлари шу ерга қурилган цехдан унадиган фойдани кўзлашди-ю. сувсизлик оқибатида келадиган зарарларни ўйлашмади.

Узунлиги 1200 метрдан ортиқ Қиёт ариғи Навоий кўчаси, «Пахтакор» стадиони, область ижроия комитети атрофидаги сквер ва хиёбонларни, шунингдек кўпгина маҳаллаларни сув билан таъминлайди. Лекин «Пахтакор» стадионига йўл қурилаётган пайтда ариқнинг бир қисми кўмиб юборилди, ваҳоланки йўл остидан қувур ётқизиб, сувни ўтказиб юбориш мумкин эди.

Айрим ташкилот ва хонадонлар ўзбошимчалик билан сув усти ва ариқ бўйларига турли ёрдамчи бинолар қуриб оладилар. Бу эса ариқларни вақти-вақти билан тозалаб туришга имкон бермайди. Натижада сув йўллари бекилиб қолади. Масалан, МВДнинг Навоий кўчасидаги 2-ҳовлида турувчи ходимлари, жумладан ўртоқ А. Кошеен шу ҳовлидан ўтадиган ариқ устига товуқхона қурган. Сув шу ерга келганда равон оқмайди. Кўпинча қўшниларнинг уйига сув тошиб кетади, атрофдаги иморатларга путур етказади, ахлат билан ариқ суви ифлосланади. Полиграф кўчасидаги макарон фабрикаси (директори ўртоқ Абдуллаев), шу кўчада турувчи Солихова, Коклер, Еттисув кўчаси 35-уйда турувчи Каримова ва бошқа кўпгина ўртоқлар сув устига турли ёрдамчи иморатлар қуриб олганлар.

Айрим жойларда бундан ҳам хунукроқ аҳволни кўрамиз. 53-уй бошқармасига қарашли 3-ҳовлида турувчи 14 хонадон ёзин-қишин сувга ахлат ташлайди. Шу жойдаги 2-уйда турувчи Ф. Разчак, Шоир кўчасидаги 67-уйда турувчи Ф. Штремберг ўртоқлар арик устига итхона ва ҳожатхона қуриб олганлар.

Бу каби мисолларни шаҳарнинг бошқа жойларидан ҳам кўплаб келтириш мумкин. Шаҳримиздаги энг катта анҳорлардан Калковуз, Салор сувлари илгаригидек покиза эмас. Шу анҳор атрофидаги хонадонлар, айрим корхона ва ташкилотлар ахлат ва ифлос сувларни анҳорга чиқариб ташлайверадилар. Ҳатто, шу анҳорларни ёқалаб борсангиз сув бўйига қурилган ҳожатхоналарни ҳар қадамда учратасиз.

Юқорида келтирилган мисолларимиз биринчидан шаҳарда сув тармоқларининг камайиб кетаётганлигидан далолат берса, иккинчидан мавжуд ариқ ва анҳор сувининг санитарияга хилоф равишда ифлослаштириб юборилаётганлигини кўрсатади.

Маълумки, шаҳар аҳолисининг ҳаммаси ҳам водопровод суви билан таъминланмаган. Ҳали кўп жойларга водопровод тармоқлари бориб етмаган. Шундай экан, аҳоли ариқ ва анҳор сувини ичишга мажбур. Шаҳар соғлиқни сақлаш бўлимининг ходимлари шу ҳақда ўйлаб кўрдилармикан?!

Бизнинг фикримизча меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Совети бу масалага шаҳар ва район соғлиқни сақлаш, ободонлаштириш бўлимлари ходимларининг, барча депутатларнинг, уй бошқармалари, маҳалла комиссиялари ва бутун жамоатчиликнинг эътиборини тортишлари, уларнинг ёрдамида ариқ ва анҳорларнинг кўмилиб кетишига, сувларнинг ифлосланишига карши қатъий кураш олиб боришлари лозим.

К. ФАИЗИЕВ,
Октябрь район коммунал хўжалик бўлимининг мудири,
М. РУСТАМТЎРАЕВ,
И. АЛИМОВ,
К. ШЕРМУҲАМЕДОВ,
бош мироблар.

Х. ЭШОНХЎЖАЕВ,
Тошкент тўқимачилик комбинатининг мастер ёрдамчиси.
У. ЮСУПЖОНОВ,
Октябрь район 45-мактабнинг бухгалтери.

СУВ КЕЛТИРИЛСА БОРМИ...

Қорасув район 54-разъезд атрофида сув анча танқис. Шунга қарамай бу жойда қудуқлардан сув чиқарилиб бўлса ҳам талайгина уй-жой бинолари қад кўтарди. Яна юзлаб иморатлар қурилиши лозим. Бунинг учун сув керак. Иморатларку бир амаллаб битказилади-я. Лекин уларнинг атрофини, кўчаларни кўкаламзорлаш учун сув бўлмаса, асло иложи йўқ.

Агар сув келтирилса разъезд атрофидаги ўнлаб гектар ерларни мевазор, токзор боғларга айлантириб юбориш мумкин. Бу боғлардан ҳар йили озмунча даромад келадими? Бироқ бу жойларга сув келтириш тўғрисида ҳеч ким ғамхўрлик қилмаётир. Шу разъезддан ўтган кишиларнинг кўзи дарҳол Ўрта Осиё Ирригация илмий текшириш институтининг ёрдамчи хўжалигига тушади. Кўзи тушади-ю, юраги ачишади. Нега десангиз, бу хўжалик ихтиёридаги олти гектар ерда биёбондек дала, бир туп гиёҳ кўринмайди.

Хўжаликда неча йилдан бери қурилиб битмаган, битиши ҳам ҳали даргумон биргина бино, ҳар ойда 350 сўмдан маош олиб ётган уч қоровул бор. «Сув йўқ» баҳонаси билан шунча ер нообод бўлиб ётибди. Бир вақтлар қудуқ қазилди-ю, қолиб кетди. Мана, икки йил бўладики, қудуққа мотор ўрнатилмайди. Ўз номи билан Ирригация илмий-текшириш институти хўжалигини шу аянчли аҳволда кўрган ҳар бир киши халқимизнинг бўзчи белбоққа ёлчимас деган мақолини беихтиёр эсга олади.

Институт ходимлари (директори ўртоқ Нажмиддинов) шу ерда яшовчи ишчи-хизматчиларнинг таклифларига қулоқ солиб, ташаббусларига бошчилик қилганларида серҳосил, аммо ташна ерлар сувга сероб бўлиб кетарди.

Сувсизлик бу ерларни ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштиришга имкон бермайди. Биз бу ҳақда область суғориш системасининг бошлиғи ўртоқ Полвоновга бир неча бор мурожаат қилдик. Лекин натижа чиқмади.

54-разъезд атрофидаги аҳоли қачон сувга ёлчийди? Бу саволимизга Қорасув район ижроия комитети раҳбарларидан жавоб кутамиз.

Башир ОРИФХЎЖАЕВ,
54-разъезд, 20-мактаб ўқитувчиси.

ҚАЧОНГАЧА ИФЛОС СУВ ИЧИЛАДИ

Орджоникидзе районидаги Ленин номли колхоз территориясида 3000 дан ортиқ аҳоли яшайди.

Колхозда иш қизғин бормоқда. Кун ҳам мисдек қизий бошлади. Шундай пайтда аҳолини тоза сув билан тўла таъминлашга жиддий эътибор берилмаётганлиги бизни таажжублантиради. Колхозни ҳам, колхозчиларни ҳам сув билан таъминлаш кафилини олган мироблар Тўрахон Рўзихўжаев ва Расул Комилов ўртоқлар от чоптириб юришдан нарига ўтмаётирлар. Улар ўз вазифаларига масъулият билан қараганларида ҳовуз ва ариқларимиз зилол сувга тўлиб оқарди. Қиши билан суви озайиб, бузилиб қолган ҳовузлар ҳалигача сувга тўлдирилмаган. Дамариқнинг остида жилдираб оқаётган озгина сув ҳам ифлос. Колхоз фермаси ва наслчилик совхози ходимларининг бепарволиги орқасида молхона, қўйхонадаги ахлат ва ифлос сувлар тўғри Дамариққа келиб тушади. Паст ариқнинг суви сизотларнинг оқаваси, қудуқлардаги сув эса шўр, уни ичиб бўлмайди. Натижада аҳоли Дамариқдаги ифлос сувни ичишга мажбур бўлмоқда.

Ариқ ва ҳовузларни тозалаш, аҳолини тоза сув билан таъминлашга колхоз правлениеси ҳам, партия ташкилоти ҳам етарли эътибор бермаётир.

Биз тоза сув ичишни истаймиз.

В. ДОДАБОЕВ,
колхозчи.

Мусаффо осмоннинг акси тушгандай
Чайқалиб, мавж уриб оқади «Анҳор»
Суқланиб боқаман, унга мен атай,
«Анҳор»нинг бўйида кезади баҳор.
В. Салов фотоси.

Совет делегацияси Женевага келди

ЖЕНЕВА, 9 май (ТАСС махсус мухбири). СССР Ташқи ишлар министри А. А. Громико бошчилигидаги Совет Иттифоқи делегацияси ташқи ишлар министрларининг кенгашида қатнашиш учун бугун соат 13 дан 45 минут ўтганида «ИЛ-18» самолётида Женевага келди.

А. А. Громико аэродромда микрофон олдида нутқ сўзлаб айтдики, ташқи ишлар министрларининг кенгаши ҳозирги халқаро муносабатларнинг энг муҳим ва етилган масалалари билан — Германия билан сулҳ шартномаси тузиш ва Ғарбий Берлинда оккупация режимини тугатиш масалалари билан шуғулланиши керак. А. А. Громико ана шу икки проблема юзасидан бамаслаҳат қарорлар қабул қилиниши халқаро кескинликни юмшатишга ёрдам берган бўлур эди ва Европада тинчликни мустаҳкамлаш ишига муҳим ҳисса қўшган бўлур эди, деди.

Совет Ташқи ишлар министри министрларнинг Женевада ўтказиладиган кенгаши ҳукуматлар бошлиқларининг яқинда ўтказиладиган кенгашини чақириш олдидан тайёргарлик кўради, ҳукуматлар бошлиқлари халқаро вазиятни янги уруш хавфига йўл қўймайдиган тарзда ривожлантиришда қатъий бурилиш ясалишини таъминлайдиган қарорлар қабул қила олади деб умид билдирди.

Европа касаба союзлари ва меҳнаткашларининг конференцияси ўз ишини тамомлади

ГЕРЛИЦ-ЗГОЖЕЛЕЦ (Германия Демократик Республикаси), 10 май (ТАСС). Бу ерда Европа касаба союзлари ва меҳнаткашларининг Германия билан сулҳ шартномаси тузиш, қуролсизланиш ва атом қуролини тақиқлаш юзасидан ўтказилган конференцияси 8 майдан 10 майгача давом этди. Бу конференция Жаҳон касаба союзлари федерацияси ижроия комитетининг қарорига мувофиқ ўтказилди.

Конференция қатнашчилари Жаҳон касаба союзлари федерациясининг бош секретари Луи Сайяннинг «Меҳнаткашларнинг Германия билан сулҳ шартномаси тузиш учун, қуролсизланиш ва атом қуролини тақиқлаш учун биргаликда олиб бораётган кураши» тўғрисидаги докладини тингладилар.

Докладни муҳокама қилишда турли мамлакатлар ва саноатнинг турли тармоқлари меҳнаткашларининг вакиллари бўлган делегатлар ва меҳмонлар қатнашдилар. Сўзланган нутқларнинг ҳаммаси меҳнаткашларни Германия ва Берлин масалаларини ҳал этиш учун, зўр бериб қуролланишга қарши, атом қуроли ишлаб чиқаришни ,бу қурол синовларини ва уни қўлланишни тақиқлаш учун курашга янада кўпроқ сафарбар қилишга ёрдам беришга интилиш руҳи билан суғорилган эди. Турли мамлакатлардан келган касаба союз ташкилотлари немис халқи учун ҳаётий муҳим бўлган проблемаларнинг ҳал этилишига тўсқинлик қилишга интилаётган кучларга қарши кураш олиб бораётган Германия Демократик Республикаси меҳнаткашлари ва касаба союз ташкилотлари билан Ғарбий Германиядаги барча прогрессив кучлар билан бирдам эканликларини изҳор қилдилар.

Конференцияда ВЦСПС раиси В. В. Гришин нутқ сўзлади. У, СССРдаги касаба союзларининг 53 миллион аъзоси номидан конференция қатнашчиларини қизғин табриклади. В. В. Гришин совет делегацияси Жаҳон касаба союзлари федерациясининг бош секретари Луи Сайяннинг докладини, меморандум ва Европа ҳамда бутун дунёдаги касаба союзлари ва меҳнаткашларга қарата чиқарилган мурожаатнинг лойиҳаларини маъқуллаганлигини айтиб бундай деди: Германия масаласининг тинч ҳал этилиши, қуролсизланиш ва қирғин келтирувчи ядро уруши хавфини йўқотиш кечиктириб бўлмайдиган энг муҳим вазифадир. Бу вазифанинг ҳал этилиши Европа ва бутун дунё халқларининг хавфсизлигини таъминлаш учун жуда катта аҳамиятга эгадир.

Ҳозирги вақтда, деб таъкидлади В. В. Гришин, Европада мустаҳкам тинчлик ўрнатиш учун, Европа қитъасида кескинлик ва низоъ чиқарадиган ҳамма манбаъларни йўқотиш учун Европа мамлакатлари ишчилар синфи ва касаба союзлари ҳаракатини кучайтириш зарур.

В. В. Гришин сўзининг охирида айтдики, ўзининг интернационал бурчига содиқ бўлган СССР касаба союзлари ва меҳнаткашлари конференция илгари сурган мақсадларга эришмоқ учун куч-ғайратини аямайдилар ва Европа ишчилар синфи билан биргаликда Германия билан сулҳ шартномаси тузиш учун, қуролсизланиш учун ва атом қуролини тақиқлаш учун актив кураш олиб борадилар.

10 майда конференциянинг охирги мажлисида делегатлар ва меҳмонлар ҳаракат ва пропаганданинг умумий программаси билан шуғулланган комиссиянинг ишлари тўғрисида ахборот эшитдилар ва конференциянинг меморандумини ташқи ишлар министрлари кенгашига топшириш учун делегация сайладилар.

Жаҳон касаба союзлари федерациясининг бош секретари Луи Сайян делегатлар ва меҳмонларга қарата сўнгги сўзи билан мурожаат қилди. Луи Сайян конференция ишчиларнинг халқаро бирдамлигини, Европа мамлакатлари ва бутун дунё меҳнаткашлари ўртасидаги мустаҳкам алоқаларни намойиш қилиб кўрсатди, деб уқтириб ўтди.

Делегатлар Европа касаба союзлари ва меҳнаткашлари конференциясининг бутун дунё меҳнаткашлари ва касаба союзларига қарата чиқарган мурожаатини якдиллик билан маъқулладилар. Конференциянинг ташқи ишлар министрлари Женевада ўтказиладиган кенгашига юбориладиган меморандуми ҳам бир оғиздан қабул қилинди. (ТАСС).

Миср пароходи ҳалокатга учради

ҚОҲИРА, 10 май (ТАСС). МЕН агентлиги хабар беради: 8 майда Қоҳиранинг шимолида жойлашган тўғонлардан уч километр нари, Нил дарёси денгизга қуйиладиган жойда авария (қозони портлагани) натижасида «Дандара» пароходи сувга чўкди. Пароходда 300 га яқин экскурсиячилар бор эди.

Ҳалокат жойида қутқазиш ишлари давом этмоқда. Матбуотнинг хабарларига қараганда, ҳаммаси бўлиб 195 киши қутқазилган.

УММОН ВАТАНПАРВАРЛАРИ ИНГЛИЗ ОККУПАЦИЯЧИЛАРГА ЗАРБА БЕРМОҚДАЛАР

ҚОҲИРА, 10 май (ТАСС). Уммон имомининг Қоҳирадаги ваколатхонаси баёнот эълон қилди. Баёнотда айтилишича, ваколатхона томонидан олинган хабарларга қараганда, Уммон ватанпарварлари Фарак районида тўпланган инглиз мустамлакачи қўшинларига тўсатдан ҳужум қилганлар.

Ярим соат давом этган жанг натижасида беш инглиз солдати ўлдирилган.

Ҳиндистонлик меҳмонлар Ўзбекистондан жўнаб кетдилар

Ҳиндистондаги Жамму ва Кашмир штатининг бошлиғи юварож Каран Сингх Ўзбекистон пойтахтида икки кун меҳмон бўлиб, 10 май эрталаб рафиқаси билан бирга Тошкентдан Самарқандга жўнаб кетди.

Тошкент аэродромида ҳиндистонлик меҳмонларни Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ва Ташқи ишлар министри С. О. Азимов, республика министрлари Ҳ. А. Маъруфов, С. М. Муҳамедов, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлари Х. Р. Мусахонова, К. Р. Рўзметов, Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамияти правлениесининг раиси Ш. К. Ширинбоев, республика Министрлар Совети ва Ташқи ишлар министрлигининг масъул ходимлари кузатиб қолдилар.

Самарқандда юварож Каран Сингхни, унинг рафиқаси ва ҳамроҳларини Самарқанд шаҳар ижроия комитетининг раиси С. Ш. Шокиров, шаҳар Совети ижроия комитетининг масъул ходимлари, Ўзбекистон давлат университетининг ўқитувчилари кутиб олдилар.

Ҳиндистонлик меҳмонлар тарихий ёдгорликларни томоша қилдилар, шаҳарнинг ҳозирги ҳаёти билан танишдилар. Шаҳар ижроия комитетининг раиси С. Ш. Шокиров юварож Каран Сингх ва унинг рафиқаси шарафига зиёфат берди. Зиёфат самимий дўстона вазиятда ўтди.

Тушдан кейин Каран Сингх рафиқаси ва ҳамроҳлари билан бирга Самарқанддан Сталинободга жўнаб кетдилар. (ЎзТАГ).

Телевизор экранида

12 МАЙ

19.30. Мультипликацион фильм.
19.50. Қишлоқ хўжалик ходимлари учун ўзбек тилида эшиттириш.
20.05. «Катта ҳақиқат санъати» деган ҳужжатли фильм.
21.15. Сўнгги ахборот.
21.35. Киножурнал.
21.45. Рус тилида «Кино рассомлари» деган адабий эшиттириш.
22.05. Ўзбек тилида «Симфоник оркестр чолғу асбоблари» деган учинчи музикали эшиттириш.

ФИЗКУЛЬТУРА ВА СПОРТ

Ўзбекистон XI спартакиадаси

Июнь ойида Ўзбекистон XI спартакиадаси бўлади. Спартакиада мусобақаларида республиканинг ҳамма областлари, Қорақалпоғистон АССР ва Тошкент шаҳар терма командаларига киритилган 3500 киши қатнашади. Область коллективлари икки группага бўлинган.

Спартакиадада спортнинг 21 тури бўйича мусобақа бўлади. Бу спартакиаданинг илгаригилардан фарқи шундаки, мусобақалар республиканинг бешта шаҳарида ўтказилади. Самарқандда — курашчилар, гимнастикачилар, фехтовалчилар, велосипедчилар; Андижонда — сузувчилар, футболчилар, ватерполистлар, Фарғонада — боксчилар, стол тенниси мастерлари, баскетболчилар, шахматчилар, оғир атлетикачилар учрашадилар. Тошкентда ўтказиладиган мусобақалар айниқса қизиқарли бўлади. Пойтахт стадионларида енгил атлетикачилар, бешкурашчилар, волейболчилар, мерганлар, теннисчилар ва сувга сакровчилар ўз маҳоратларини намойиш қиладилар. Иккинчи группага киритилган терма командалар Бухорода энг кучли спортчилар қаторига ўтиб олиш учун курашадилар.

Республика спартакиадасида ғолиб чиқиб, ўз маҳоратини намойиш қилган йигит ва қизлар август ойида Москвада очиладиган спартакиадада қатнашиб, Ўзбекистон спорт шарафи учун курашадилар. (ЎзТАГ).

Заводда спорт байрами

Яқинда Тошкентдаги асбобсозлик заводи стадионида спорт байрами бўлиб ўтди. Эрталаб стадион завод спортчи ёшлари билан тўлди. Улар спортнинг кўпгина турлари бўйича мусобақалашдилар. Мусобақани биринчи бўлиб завод цехлараро волейболчилар командалари бошлаб бердилар. Шундан сўнг отиш, сакраш ва югуриш бўйича мусобақалар ўтказилди. Мусобақа охирида кекса футболчилар билан ёшлар учрашдилар.

Спорт байрами завод ёшларининг спорт билан мунтазам шуғулланиб, ўз маҳоратларини ошираётганликларини кўрсатди.

А. Абдуллаев.

Енгил атлетика мусобақаси

Тошкент медицина институтида студентларнинг 16-традицион спартакиадаси программаси бўйича енгил атлетика мусобақаси ўтказилди. Мусобақада 300 га яқин студент қатнашди. Даволаш факультети коллективи команда ҳисобида 30164 очко билан биринчиликни олди. Санитария-гигиена факультети иккинчи ва стоматология факультети спортчилари учинчи ўринни эгалладилар. Бу мусобақада уч ҳатлаб сакрашда Б. Фридзайчик ва 80 метрлик тўсиқли масофага югуришда Л. Петренко ўртоқлар янги рекорд қўйдилар. Шунингдек мусобақада икки студент 2-разряд ва 28 спортчи 3-разряд нормасини бажарди.

А. Ким.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

Тошкентнинг томоша залларида

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА— ёзги бинода: 12/V да **Макр ва муҳаббат,** қишки бинода: 13/V да **Алишер Навоий,** Тўқувчилар маданият саройида: 13/V да **Макр ва муҳаббат.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 12/V да **Травиата,** 13/V да **Маскарад.**

«РОДИНА» — кеч соат 5 гача **Хотиним куйлашни истайди,** кеч 7 да кенг экранли фильм **Булутли тонг,** кеч 9 да **Опа-сингиллар** (1-серия), кеч 10-40 минутда **Ўн саккизинчи йил** (2-серия).

«ВАТАН», КАФАНОВ номли. «УДАРНИК» — **Хотиним куйлашни истайди.**

«ОКТЯБРЬ» — кеч соат 8-45 минутда **Мафтунингман,** кеч 10-20 минутда **Севги тароналари.**

«ИСКРА» (қишки) — кундуз ва кечқурун **Хотиним куйлашни истайди,** кеч соат 8-40 минут ва 10-25 минутда **Умр беҳуда ўтди.**

«ФЕСТИВАЛЬ» — кеч соат 8-45 минутда кенг экранли фильм **Биринчи ранг капитан,** кеч 10-45 минутда кенг экранли фильм **Булутли тонг.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — кундуз ва кечқурун **Сомбреро,** кеч соат 8 ва 10 да янги киноповесть **Ота уйи.**

«ХИВА» — **Ота уйи.**

«САЛЮТ» — кеч соат 8 яримда **ЧП (Фавқулодда ҳодиса)** — 1 ва 2-серия.

«ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун **Хотиним куйлашни истайди.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА
(қишки бино)
13 майда
ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ
Ҳамид Ғулом асари
ФАРҒОНА ҲИКОЯСИ
3 пардали музикали комедия.

Ўзбекистон ССР халқ артисти **Тўхтасин Жалилов** ва Озарбайжон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби **Б. И. Зейдман** музикаси.

Режиссёр — Ўзбекистон ССР халқ артисти **Раззоқ Ҳамроев,** дирижёр — Ўзбекистон ССР ва Қорақалпоғистон АССРда хизмат кўрсатган артист **Фаттоҳ Назаров,** рассом — Ўзбекистон ССР халқ рассоми **В. А. Рифтин,** балетмейстер — Ўзбекистон ССР халқ артисти **Розия Каримова.**

Спектакль кеч соат 8 ярим да бошланади.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
12 майда
Совет Иттифоқи бўйлаб гастролга чиқиш олдидан
ЎЗБЕКИСТОН САНЪАТ УСТАЛАРИНИНГ ХАЙРЛАШУВ КОНЦЕРТИ

Концертда: СССР халқ артисти. Сталин мукофоти лауреати **Тамарахоним** ва Ўзбекистон ССР халқ артисти **Комилжон Отаниёзов** қатнашади.

Концерт кеч соат 9 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

ЭСТРАДА ТЕАТРИДА
12 ва 13 майда
Ўзбек давлат эстрадаси солисти
ЖУМАНАЗАР БЕКЖОНОВ
концертлари

Концертда: Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Ҳалима Раҳимова,** солистлардан **Муҳаббат Мусаева, Зумрат Ҳожиева, Дадабоев, Бобохонов** ва бошқалар қатнашади.

14 майда
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист
ЭРГАШХОН МИРМАҲМУДОВА
концерти
(ўзбек ва тожик қўшиқлари)

Концертда қатнашадилар: Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Убайдулла Мадраҳимов** (қўшиқ, бадиий сўз, юмор ва сатира), Қозоғистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Жалол Осимов** (ўзбек, қозоқ ва уйғур қўшиқлари), солистлардан **Саъдулла Норхонов** (ўзбек халқ ва классик қўшиқлари), **Розия Қурбонова** (рақс ва лапар), **Евгения Санамьянц** (озарбайжон, ҳинд ва афғон қўшиқлари), **Зулайха Муллақандова** (қўшиқ) ва бошқалар.

Концерт кеч соат 8 ярим да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

Марказий
«ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА
14 майда
«Б» класси бўйича Совет Иттифоқи биринчилиги учун:
«Ҳосилот» (Сталинобод) — **«Пахтакор»** (Тошкент) командалари ўртасида
ФУТБОЛ

Кеч соат 7 да бошланади. Билетлар сотилмоқда. 42-041-телефон орқали заявкалар қабул қилинади.

К. Е. ВОРОШИЛОВ НОМЛИ «ТАШСЕЛЬМАШ» ЗАВОДИГА
токарлар, йиғувчи слесарлар, шлифовкачилар, қозончилар, тунукасозлар, радиалчилар
ва бошқа ихтисослардаги ишчилар
керак

Сельмаш кўча, 2-уйда кадрлар бўлимига мурожаат қилинсин (4-трамвайнинг «ТашМИ», 16 ва 8-автобуснинг «Сельмаш» остановкаси).

Тошкентдаги
4-ТИПОЛИТОГРАФИЯГА
офсет печать учун тажрибали
ретушёрлар ва цинкографлар
КЕРАК

Полиграф кўча, 74-уйда кадрлар бўлимига мурожаат қилинсин.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда востока» кўчаси № 26 РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140, Пропаганда бўлими — 34808. 136. Совет қурилиши бўлими — 136. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040,135. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040,135. Саноат ва транспорт бўлими, маданият бўлими — 34048,132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Маҳаллий ахборот бўлими — 34048, 132. Секретариат — 29040, 50. Эълонлар бўлими — 28142.

Р. 00979. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. Б-1589.